

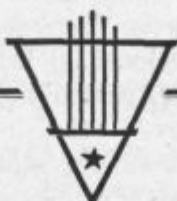
CERKVENI GLASBENIK

GLASILO CECILIJINEGA

DRUŠTVA V LJUBLJANI

Št. 11., 12. - Leto 51.

November, december, 1928

Josip Klemenčič:

K ANKETI O NAŠI CERKVENI GLASBI.

Danes je svet izgubil kontakt z duhovnim. Zato človek ne predstavlja več objektivno velikega, vzvišenega subjekta, njegov duhovni subjekt se je zamenjal z materijalističnim egoizmom. Sicer je človek še središče vsega, a postaja to vedno bolj na nov način. V nadi, da bo tehnika odkrila nekaj novega, velikega, da bo dosegla nove svetove, novega človeka in še kaj, v tej nadi, ki postaja vera, se posvečujejo tehniki vse moči. Le posamezni pogumni plavači, rari nantes in gurgite vasto, poizkušajo zmagati ta vrtinec, grozeč pogin, se vračajo vaše nazaj, da tukaj najdejo v starem novo.

Če se danes po mnenju mnogih greši proti profani glasbeni umetnosti, se greši še bolj proti religiozni. Misli velikega dela glasbenikov, pa umetnikov sploh, so obrnjene nekam neznano kam. Kakor je čudovito in često precej kuriozno novo življenje, taka mora biti po tem umetnost, odraz duha tega življenja, kajti odnošaji med fizičnim in duhovnim, vplivi enega na drugo ostanejo. Nikdar se ne moremo popolnoma osvoboditi niti od duhovnega niti od tvarnega. To poslednje ima zdaj svojo posebno moč in vsi brez izjeme smo več ali manj na poseben način pod njenim vplivom. Kolikor ekskluzivnejši pa so ti vplivi, toliko upravičenejši so očitki o gluposti, brezdušnosti, praznoti nas samih. A bistremu opazovalcu ne bo ušlo, da je vsej omamni pestrosti tega rapidnega razvoja vtisnjeno znamenje prehodnosti, neustaljenosti. Nekaj se dela, da se dela, ali ker se mora delati, ali ker postaja delo že samo sebi namen, ali da se služi majhnim namenom; o veljavnosti in vrednosti izvršenega se sodi različno. Zaradi dejstva, da se je poizkušal naš svet korenito emancipirati od vsega duhovnega, da poizkuse še vedno nadaljuje, prav zato nas mora veseliti, da je priznanje tako deljeno, da svet končno niti sebi ne zaupa.

Opazujoč ves ta sisifovski trud, da se zgradi babilonski stolp, da se postavi pomnik kulture, bi ne storili prav, ko bi hoteli tajiti vsakršne zasluge, zanikati vendar velike uspehe. Poudariti je treba le nesmotrenost dela, egocentrično malenkostnost. V dvajsetem stoletju smo prišli dokaj

daleč v presojevanju in vrednotenju glasbene umetnosti, morda ravno ali tudi vsled svojega kriticizma in skepticizma. Tudi prijetne glasbe ne maramo, če nima jedra. Kaj pa je jedro, je lažje slutiti, kot moremo v posameznih slučajih povedati. Beethoven je veliko muziciral, največ instrumentalno, in je naposled čutil, da vse to nima pravega pomena, če manjka tendenca oziroma intencija. Vzpel se je, že pozno, in napisal Mašo in Deveto, tribut Bogu in človeku. Sam je imenoval izrečno in ponovno Mašo kot svoje, če ne najboljše, vendar najbolj posrečeno delo, l'oeuvre le plus accompli. Kakor je sicer veliko in lahko pisal (>gelegentliches Schmierer<), je bil pri snovanju teh največjih del ves >iz sebe<. Pri Bachu imponira kodificirana korektnost, potencirana do objektivnosti, dogmatičnosti, do naših časov. Vokalne njegove stvari so ne le po maniri tiste dobe nekako religiozne, še bolj po tekstni vsebini. Tako vsi drugi veliki. Po tem bi bilo jedro umetnine v tem, da je posvečena idealu. Kakor hitro propadejo ideali, mora z njimi umetnost. — Če je naš čas tudi tak, potem je zelo hvalevreden predlog za razgovor o naši stvari in beseda anketa ima v tej zvezi lahko tudi ta pomen, zainteresirati javnost za umetnost, ki so ji vsebina najvišji ideali. V tej zavesti sem zapisal prednje na videz brezvezne besede in ta namen naj jih pri tem ali onem čitatelju opraviči. Deloma sta v tem smislu pisala k isti stvari že E. Adamič in dr. Dolinar (Cerkveni Glasbenik 1928).

Vzemimo pa vprašanje kakor je bilo v prvi vrsti mišljeno, kot umetnostno kulturno, posebej v oziru na našo svetno, narodno glasbo. S tem, da je prišel tako in tak predlog, je že bilo narejenega nekoliko poklona svetni glasbi, pa brez škode in izgube za sloves naše, kakor brez koristi in dobička za sloves njihove umetnosti. — Svetna glasbena inteligenca je prepustila zadnja leta polje slovenske nabožne glasbe skoraj izključno cerkvi. Čim redkejša so izjeme, tem hvaležnejše jih moramo priznati. Pred leti je bilo drugače. V stolnici je oskrboval glasbo Foerster, pri Sv. Jakobu v Ljubljani je deloval Gerbič, po deželi pa so vodili cerkveno petje in orglali mnogi organisti - učitelji, popularni in ugledni možje. Skladatelji za cerkev so bili, če izvzamemo Riharja in iz polpretekla dobe Hribarja, mnogi lajiki, posebno znani Vavken, Cvek, Belar in še drugi. Pozneje se je začelo delo organista s cecilijanstvom od dne do dne množiti, ravno tako delo učitelja s širjenjem prosvete po ljudskih šolah. Naravni razvoj in napredovanje poedine prosvetne panoge je vedno bolj živo zahtevalo zase celih moči. Seveda je znano, da so tudi manj stvarni razlogi polagoma manjšali in končno porušili lepo vzajemnost. Danes je izvedena tako rekoč ločitev med cerkveno in svetno glasbo. V času napredka, pod pritiskom političnih programov in pod vplivom umetnostnih gesel, s katerimi se cerkev ali taktično ali faktično ni mogla strinjati, se je ločitev izvedla do kraja. Poprijeti so morali duhovniki in naklonjeni lajiki, med temi mnogi organisti, z razmeroma dobrim uspehom. Naj se nam ne zameri in ne šteje v neskromnost, če se zopet spomnimo vseh tistih skladateljev, organistov in organizatorjev,

od prvih do najzadnjega, ki so v dovolj neprijetnih razmerah držali do konca našo sveto stvar, da se more po letih vsaj tako reprezentirati kakor se.

V umetnosti se zopet poudarja edino merodajno, strogo umetnostno stališče, vsaj v splošnem, vse drugo se mora izključiti. S tega stališča naj opozorim na par stvari, ki bi utegnile služiti v prilog cerkveni glasbi in pripraviti vsaj zasilen temelj za morebitno nadaljnje razpravljanje ali še sodelovanje.

Kar posebno žali glasbenega inteligenta in draži modernega muzikalnega gurmana, je baje neka »neotesanost, primitivnost, rudimentarnost, ki se pojavlja v cerkveni glasbi, reproduktivni in produktivni, in ki nastopa brez zavesti, torej v tem smislu neumetniško. Pevec ne gre v cerkev, da bi pel, marveč tudi pel bo, ker je v cerkvi. Vedno zaostajanje cerkvene glasbe za svetno; kje so že v operi ali koncertni dvorani, kje v simfoniji in plesu, v cerkvi pa trdovratna, okorna stara, četudi morda samo večrajšnja melodija in harmonija. Cerkev ne vodi, mora se dati voditi, Tehnično je vse lahko, prelahko, nevredno truda. In orgle, čeprav kraljica instrumentov, vendar postarana kraljica, mehanika in stroj brez duše. In tako dalje, še mnogokaj se promptno navaja. Sklene se, da cerkvena glasba nima kvalitete, ali kar, da je inferijorna. — Tako deranžiranje je v nekaterih točkah brez nadaljnega kot nepošteno in krivično razvidno. Če bi imela cerkvena glasba samo historično prvenstvo, bi bilo že nekaj. Ima v Janezu Palestrincu tudi umetnostno: med glasbenimi geniji sploh je ravno postava tega cerkvenega skladatelja prva največja.

Poglavitno, kar bi se dalo naši pesmi kolikortoliko po pravici očitati, je, da je preprosta, primitivna, torej v tem smislu inferijorna. Včasih se navaja za tako trditev enostavno cerkvenost. Toda na videz bagatelna zadeva se pokaže takoj dosti težka, čim smo voljni se ji približati in o njej stvarno razpravljati. Misel, da za preprosti vaški kor ni umetnost, se ne more zagovarjati. Če se vpoštevata umetnost v mladinski pesmi in literaturi, da se nudi že otroku lepo, je jasno, da velja isto tukaj. Umetnost pa ne more biti tukaj drugačna kot preprosta, sestojeca morda le iz posameznih njenih elementov, torej niti ne prava in vsa, ampak prva, primitivna, ne tista, ki je plod dolgih stoletij, marveč prvotna, ali kar pove isto, primitivna. Ugodni milje sicer nekaj nadomesti in kulturno ozračje človeka takoj objame, poedince včasih čudežno, vse to se lahko vpoštevata. Redno pa bo prvo umetniško udejstvovanje težko presegalo primitivno umetnost oziroma umetelnost, včasih namreč se to dvoje krije, n. pr. v prav preprostih narodnih pesmih, posebno starih. Tako ostaneta nrvnost in dogma vedno isti, nespremenjeni, naj ju pojmujeemo znanstveno učenjaško ali naivno otroško. Naj se pojmovanje s časom še tako poglobi in poostri, dogma vedno ostane, in naj se nrvnost razmeram še tako prilagodi in izlika, njena pralepota mora ostati. V čem torej je razlika med primitivno in visoko umetnostjo? Strogo vzeto, v ničem. Kar ju loči je edino dolga pot, ki jo je naredila ena in ista umetnost v stoletjih in

tisočletjih človeškega napredka. Par tonov naše otroške pesmice je bila v davnini lahko vsa umetnost, in čim dlje smo, toliko težje umejemo umetnost, ki ni sodobna. A le mi. Genijem, kljub temu da so preHITEVALI sodobnost, je bila lastna naivnost, v kateri so mogli pogledati za stoletja nazaj, prodreti v dušo otroka, občutiti in odkriti lepoto korala in podobno. — Preprost pevec ima tudi pravico peti in bi rad pel. Pa kaj naj poje in kdo ga bo naučil? Cerkev (kakor šola) mora to upoštevati. In tukaj smo. Govoriti o inferijornosti ne moremo, če naj mnogih ne odbijemo ter ne zanikamo umetnost v njeni praobliki. Vsakomur je lahko umljivo naše regresivno stališče. V tem je tudi odgovor na ljudsko petje in ključ do umevanja takega petja.

V nadaljnem je treba ločiti pesem (skladbo) in petje (pevca), napev in besedilo. Pesem, skladba kot taka, mnogokrat ni kaj prida, ker ali ne odgovarja formalnim zahtevam, ki so rezultat izkušnje in naravno utemeljene ter tako upravičene, ali ker sicer ni prejela muzičnega diha, ne glede na formalnosti in šolske obveznosti. O manjvrednosti naših skladb in skladateljev, ne toliko v oziru primerjanja s svetno umetnostjo, kot v splošno praktičnem pogledu, kako se upoštevajo in izkoriščajo nove pridobitve, kako se zadošča človeku, ki hoče novega, kako gre cerkvena glasba s časom naprej, no, tudi o tem bi se dalo kaj reči. Vendar naj o tem ne govorim, ker se zdi, da smo tako za grajo kot za hvalo malo preobčutljivi in je bilo tudi res včasih že obojega preveč. Drugače pa, kakor se govori, še dosti srečno tekmuje s svetom. Tudi od domačih tovarišev glasbenikov oziroma poročevalcev smo tupatam deležni ugodne sodbe in priznanja. Vzemimo nasprotno, je tudi važnejše za naše pojasnjevalno stališče, slučaje šibkejših umetnin. Kako je s takimi skladbami? Pevec lahko tudi takim napevom da življenje in lepoto s čutečim oduševljenim petjem in stavek, da je vsaka pesem lepa če se lepo poje, ni čisto neresničen. Pod kakršnimkoli plemenitim osebnim vtisom, ne nujno pod muzikalno estetskim, lahko pojemo, malo ali nič zavedajoč se atencionalno napeva pojemo iz srca in s plemenitim zanosom. Pravijo včasih brutalno, da preprost človek ni zmožen niti dati niti sprejeti v tem smislu, a ni res, kakor ni res, da bi civiliziran meščan ne mogel biti enako inferijoren. Ugovor, da se v cerkvi ne izplača lepo peti in izvajati kaj dobrega, da je za cerkev in za kmeta kmalu in vse dobro, je prazen in po svoji miselnosti neumetniški, naj se tudi podobno večkrat dogaja. Tudi publika koncerta ali opere, morda muzikalno rafinirana in razdražena, je lahko malo izobražena in nič čuteča. Dobi se še marsikak preprost pevec, ki tako poje, iz pobožnosti, vernosti. Njegove misli niso tam, kjer bi po našem mnenju morale biti, ni pevec v strogem pomenu. Izliv visokih čuvstev, plemenitega, svetega srca, je težje v posameznih primerih oceniti, vedno se zdi, da je tako petje v toliko umetniško, v kolikor je lepo in plemenito. To sem opazal v Beli Krajini in sosedni Hrvatski, podobno poroča Janez Kalan iz Nemčije in se opaza lahko povsod pri ljudskem petju. Ni dostikrat pri takem petju kot glasbi bogvekaj for-

malno estetskega, a ker je moralno etično, se nam zdi lepo. Pomanjkljivost take glasbe zelo prikrije množica glasov; čim manj jih je, tembolj se prikazuje pesem in postaja manj lepa. Ko glasovi utihnejo in gledaš še samo mrtvo pesem na papirju, vsa lepota izgine.

Z napevom v tesni zvezi je besedilo, v splošnem velja: dobro besedilo, dobra pesem in obratno. To vidimo v cerkvi in povsod. Cerkevna besedila so po namenu dobra, če jih ni pesnila ravno herezija in nevednost, ali so včasih umetniško slaba; vsebina dobra, oblika zanič, ali obratno, ali oboje zanič. Nekoliko preveč senzualistične sentimentalnosti mesto asketske lirike in premalo globoke dogmatičnosti ter resne pobožnosti. Tak nedostatek lahko prav zelo moti in odbija in v stanu te je taka nepoštena poezija čisto disgustirati. Kar imamo zares lepih besedil, so vsaj po parkrat in večkrat uglasbena. Vendar je čudno, da se celo slabega teksta prime kar cela vrsta komponistov.

Toliko izpovedi, ki je odkrila vse bistvene pomanjkljivosti, priznavajoč resnične, opravičujoč dozdevne, naj zadostuje. Kdor ne bi hotel upoštevati, kar smo povedali o inferijornosti in naprej, mu moramo mnenje pustiti. Kadar pridejo lepši časi, to želimo posebno našim organistom, se bomo krepkeje razvili.

Med cerkvenimi glasbeniki samimi se je vršila ob raznih prilikah debata o novejši naši cerkveni pesmi. Pred par leti se je o tem ponovno pisalo in govorilo. Lahko se smatra vsa tostvarna polemika tudi kot nekakšna anketa, čeprav ne metodična v tem smislu, mnogokrat le naperjena animoznost na eni kot na drugi strani, brez globlje podlage in stvarne motivacije in brez ljubezni do stvari same. Da je bila osebnostno tolerantna in brez ljubezni do pesmi, o tem govori dovolj žalostno dejstvo, da še danes nimamo cerkvenoglasbenega založništva. Če se ne more reči, da je ta nedostatek direktna posledica neenotnosti naziranja, se lahko reče, da so bili dani v to vsi negativni pogoji. Čisto brez koristi vendar ni bila ta medsebojna kritika. To dobro je dosegla, da smo postali bolj avtokritični. — Poudarjalo se je, da večina ne zmore težjih stvari, tudi organisti ne vsi, tudi mnogo orgelskih inštrumentov ni pripravnih za novejšo glasbo. V čem in kakšne so te težkoče? Če vzamemo „najprimitivnejšo“ cerkveno glasbo, koral, bo precej jasno, da teh težkoč ne smemo vzeti po našem sedanjem pojmovanju. Popularno, brez umevanja bistva stvari, se trdi na splošno, da je težka v novejši pesmi kromatika v melodiji in disonanca v akordu. Vendar bi bile te še najmanjše. Poizkusimo s koralom. Pokazalo se bo, da je ta še vse težji, čeravno ne pozna ne kromatike ne disonance. Zapazil je gotovo že marsikdo, da se je na prvi pogled lahka skladba upirala pevcem. Ni bilo morda disonanc in nič posebnega, a zveneti ni hotelo. Po mnogem ponavljanju in ob vsej pazljivosti na najmanjše, dostikrat skrite podrobnosti, je postajala boljša. Zakaj, dobe se pesmi, ki gredo same kakor ura, samo da jo naviješ in

dobe se pesmi, ki se nočejo same peti, ampak jih je treba peti. Pustimo, katere so boljše. Lahko so oboje in bolj praktične gotovo prve. Vendar naj v interesu individualnega udejstvovanja branimo tudi druge. Saj koralu tudi ni mogoče drugače pokazati lepega. Pesem, ki ne apelira na čuteče srce, ali tudi na razum, tedaj na umnega, čutečega pevca, v splošnem ne more veljati za umetniško. Ni izključeno, da pevec uživa, poslušalec pa ne; pravi se, pesem je bila zboru všeč, ljudem ne. Seveda. Pevci so aktivno individualno sodelovali, poslušalci so bili pasivni. Dostikrat predsodki izginejo, če stvar od blizu gledam in spoznam, površnemu opazovalcu, ki je noče ali ne more umeti, bodo ostali. Kolikokrat že se je to reklo o koralu, kolikokrat o drugih glasbah in umetnostih. Postavimo pa nasproten slučaj. Pesem se vidi na papirju preprosta, ko pa jo slišiš, je vsa druga. Ali je mogoče? Mogoče je. Lahko da je tako genijalna. Lahko pa, v večini so, da je efektna, muzikalna, akustična. In če ni direktno neumetniška, je porabna in dobra, ker služi namenu, vsaj delno. Vendar: če ni direktno neumetniška; kajti slaba, zanič stvar se tudi v umetnosti ne more in ne sme zagovarjati. Pogosto pa doživljamo pri takih pesmih, da ponovno izvajane, posebno v kratkih presledkih, vsakokrat nekoliko izgube, ker jim manjka notranje moči. Praktično o težkočah v novejših skladbah bi bilo še potrebno opozoriti, da je polovico teh težkoč, s katerimi se toliko plaši in agitira, naivno namišljenih ali namenoma izmišljenih. Kakor hitro jih bodo obvladali pevovodje, jih bodo prav kmalu tudi peveci. Izkušnja uči. Seveda peveci ne smejo biti uporni. Če pravijo: tega ne bomo peli, potem ne bodo in se mora nehati. A taka neambicioznost je že zelo redka. — Priporočalo se je, naj bi postavili na svetne koncertne programe po možnosti tudi kaj religiozne, cerkvene glasbe. Misel sicer ni slaba, izbira pa bo skraja vendar nekoliko težka, ker se dozda na to ni mislilo. Razen par bolj tekstovno kot glasbeno koncertnih komadov, nimamo še dosti izrazitega, za tako svrhu pripravnega. Služi naj ta misel v pobudo skladateljem in pevcem.

H koncu prihajam v interesu razvoja slovenske cerkvene glasbe s par predlogi.

1. Cecilijino društvo naj povabi k sodelovanju tudi svetne skladatelje.

Tako delajo »Nova Muzika« in »Zboric« v Ljubljani ter »Sv. Cecilija« v Zagrebu.¹ Gotovo bi bilo nekaj odziva. Na ta način dobljena dela bi bila verjetno, mogoče, praktično manj porabna; pa bi imeli več koncertnega. Komponisti bi se morali vsaj nekoliko ozirati in upoštevati, da pišejo za drugačen svet, na lastno umetniško individualnost bi morali dopustiti vpliv liturgije in religije. (Če ne bi pisali v izključno koncertnem duhu, kakor n. pr. Lajovic svoj Psalm.) Kogoj je že zbral par zbirk in jih priredil po svojem okusu, zelo lepo in pevno, n. pr. Adamičevo »Šmarnično«, Belarjevo »Kdaj dare«. Zakaj se take skladbe tako malo pojejo in ne popularizirajo bolj? Nekoliko zdravega pritiska ne bi škodilo. Imejmo na skrbi poleg praktične glasbe tudi lepo pesem.

¹ Kakor znano, tudi »C. Gl.« ne zavrača sodelovanja svetnih glasbenikov. Ur.

2. Izdaje cerkvenih muzikalij naj zanaprej pogrešajo škofijskega odobrenja in dovoljenja, ker oboje skupaj ne more garantirati za dobro in boljše glasbo. Garantirajo naj skladbe in skladatelji sami.

Tako je povsod po kulturnem svetu. Veliko cerkvenih muzikalij sem že imel v rokah, pa vse brez take formalitete. Na kaj naj opozarja naša specijalitet, ali da smo pred drugimi, ali da smo za njimi?! Ni bila merodajna stvarna potreba, ko se je ustanovila ta cenzura. Pa če je bila, — ali je zdaj bolje? Umetnostnega »šundac, ki kroži privatno in javno, s tem nismo zatrli. Kako so včasih brez usmiljenja trgali komponiste in izdajatelje, kar z razbeljenimi kleščami. Zdaj krožijo in tihotapijo po sreči in v miru.² Imam pred očmi par takih publikacij. Vsekako bi bilo bolje, da se postavijo mesto komponista pod nadzorstvo založništva cerkvene glasbe. In kar je najslabše, je to, da je pri takšnih razmerah osmešenje imenovanega predpisa neizogibno. In skladatelj; iz take izjemne posebnosti bi se utegnili sklepati, da slovenski cerkveni skladatelji ne znajo do pet šteti. Ali pa mogoče delimo svoje nazore o vplivu tona s Tolstojevimi v Kreutzerjevi sonati? — Kaj drugega je besedilo. To, v kolikor z objavo v kakem katoliškem listu že ipso facto ni bilo odobreno, to naj se predloži in, če je potrebno, naj se odlok in datum v izdaji natisneta. — Neke pesmi so bile opremljene z vsemi odobrenji in dovoljenji, ljubljanskimi in mariborskimi, in ta korektnost se je v anonsi v svrhu reklame (čemu sicer?) podčrtovala. Naj torej ordinariat priporoča dobre skladbe.

Pripomnim naj, da ordinariat v tej stvari ni bil iniciator, marveč je na stavljeni predlog samo pristal. Vsa zadeva gre na rovaš glasbenikov samih.

3. Cecilijino društvo naj razmišlja, kako s časom obnoviti cerkveno-glasbeno založništvo.

Naša produkcija narašča in v doglednem času bo v stanu nuditi vsega, najmanj pa toliko, da bo mogoče zadostiti vsakdanji porabi. In to ni malo, če pomislimo, koliko se po naših cerkvah prepoje; in bi se še več, če bi ne bilo naše založništvo tako mizerno. Ni novega, ni starega, ničesar ni. Dovolj fatalna je za razvoj cerkvene glasbe ravno ta težava. Pevska Zveza, Ljubljanski Zvon, Glasbena Mafica, vsi imajo v svojih revijah bogato založbo,³ le cerkveni kori, predstavljajoči največji kontingent odjemalcev, so navezani na edini »Cerkveni Glasbenik« in na podjetnost posameznih izdajateljev. Kakor že omenjeno, ima pomanjkanje solidnega založništva za posledico še drugo hujše zlo, ki je v stanu hudo občutno diskvalificirati umetnost naših, zlasti podeželskih korov. Misli si organist: če Jugoslovanska knjigarna noče zalagati in pevcem postreči, bom storil to jaz. S pomočjo aparata je brž nekaj pesmi skupaj in kmalu jih imajo tovariši po deželi, in vsa čast izdajatelju, za male pare. Ali je prav tako, ali se sme? Kdo more reči, da ni, da se ne sme. Ergo, zadeva je pereča. Nastane vprašanje, kako, s čim? Dvomim, da bi bile finančne ovire nepremagljive. Saj moram plačati, za pesem ali čevelj, kolikor zahtevajo. Morda menite, da imajo zdaj kori za mal denar vsega? Raje nasprotno. Za par strani litografiranih vložkov k igri se plača 20 Din. Morda menite, da je drugod še dražje? Ne vedno. Za 22 Din dobiš čez 20 tiskanih strani (v formatu »Pevca«) Devovih koroških narodnih. Pustimo tedaj te skrbi, za cerkveno glasbo, revno lahko po znani prislovcici, dovolj velike, za trgovca samo reklamni misterij — saj jih bomo sami pomirili — ter vprašajmo, kje bi bil založnik. Iz naših vinarjev se je razvila Katoliška Bukvarna, mnogo naših dinarjev se steka v Jugoslovansko knjigarno. Ali si nismo znanci, ali naj trkamo zastonj? Ali naj terjamo tako kakor terjamo versko-zakladne denarje! Ne bilo bi treba. Zavest dolžnosti in čut hvaležnosti bi morala siliti k radovoljni naklonjenosti. Poizkusimo torej pri Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

² Žal, da je res tako. — Ur.

³ Tudi za svetne skladbe n. pr. klavirske imamo še vedno premalo založništev. — Ur.

V slučaju neugodnega odgovora, ne bo preostalo drugega, kot da Cecilijino društvo z apelom na cerkve pokrene lastno akcijo. V očigled zbranega kapitala so nepotrebne žrtve v očigled žalostne izkušnje zopet potrebne. Ali ne bi stopili v stik tudi s Štajersko, Mariborom in Celjem ter, kolikor je v danih razmerah mogoče, še z ostalim slovenskim svetom?

4. Pod okriljem Cecilijinega društva naj se sestavi razsodišče, ki naj kot edino kompetentno vodi in nadzira cerkvenoglasbena izdanja.

Razsodišče naj bi predstavljalo nekak umetnostni jury, vendar z nekoliko širšim delokrogom. Razsodišče odloča o izdajanju, sklepa o nagradah, določa cene, se pogaja s trgovcem (če ni založba v lastni upravi) itd., vodi evidenco o vsem. Potrebno je, kar se tiče oblike in opreme, da se izdaja tiskano, vsaj v partituri. Tak način izdajanja in ves aparat bi bil najbolj gibljiv v Cecilijinem društvu samem, pa tudi z zunanjim založnikom bi šlo ob nekoliko dobri volji. Ali tako, ali drugače — naša stvar bi se poživila in mi bi imeli zavest, da se trudimo zadostiti domačim ožjim kakor splošnim časovnim kulturnim nalogam.

St. Premrl:

CERKVENO LJUDSKO PETJE V LJUBLJANSKI ŠKOFIJI.

Po poročilih, ki jih je poslalo škof. ordinariatu 115 cerkva,¹ je stanje cerkvenega ljudskega petja v ljubljanski škofiji trenutno sledeče:

Cerkveno ljudsko petje se pri nas sedaj prav za prav le malo goji. Največ še pri popoldanski službi božji, zlasti pri petih litanijah. To sporoča 73 izmed gori omenjenih cerkva. V več krajih je ljudsko petje tudi pri križevem potu, pri molitveni uri, pri celodnevem čiščenju sv. Rešnjega Telesa, pri zahvalni pesmi, pri skupnem sv. obhajilu, pri previdevanju bolnikov, pri raznih slovesnih prireditvah (»Povsod Boga«). Skupno petje pri shodih Marijine družbe je tudi v več krajih v navadi, vendar to ni pravo ljudsko petje, zato tu ne pride tolikanj vpoštev. V desetih župnijah poje ljudstvo tudi že pri sv. maši, dasi ponekod samo semtertje. To so: stolnica, Fara pri Kostelu, Polom, Lom, Raka, Loški potok, Št. Vid pri Stični, Stična, Krka in Zagradec (pri podružnicah). Odlikujeta se zlasti Stična in Št. Vid pri Stični, kjer se ljudsko petje — hkrati z zborom — prav čvrsto, resno in urejeno goji. Ponekod n. pr. v Tržiču imajo skupno šolsko petje, kar je vse hvale vredno. Tudi v Ljubljani nekatere šole tako delajo. V več krajih so poskušali vpeljati ljudsko petje pri sv. maši, pa se ni kaj prida obneslo. Iz 40 župnij poročajo, da se ljudsko petje še ne goji. Okoliščina, da približno poldrugsto cerkva na vprašanje o stanju cerkvenega

¹ 7 iz dekanije ljubljanske okolice, 5 iz cirkuške dekanije, 6 iz kamniške, 3 iz kočevske, 9 iz kranjske, 9 iz leskovške, 10 iz litijske, 10 iz loške, 7 iz moravske, 6 iz novomeške, 12 iz radovljiške, 6 iz ribniške, 5 iz semiške, 6 iz šmarske, 4 iz trebanjske, 5 iz vrhniške, 5 iz žužemberške, 156 — oziroma če izvzamemo semiško dekanijo, ki je poslala tudi skupno poročilo — 148 cerkva se pozivu glede cerkvenega ljudskega petja sploh niti odzvalo ni.

ljudskega petja sploh ni odgovorilo, tudi dovolj glasno govori o precejšnjem nezanimanju za tovrstno petje med nami.

Ovire, vsled katerih se cerkveno ljudsko petje pri nas le malo goji, bi bile po podanih poročilih sledeče:

Naše ljudstvo, ki je nekaj bilo navajeno v cerkvi skupno peti, se je skupnemu petju odvadilo ter po večini izgubilo smisel in veselje do skupnega petja.² In zlasti sedaj, ko poje skoro povsod poseben zbor, »čemu naj bi še ljudstvo v cerkvi pelo«.³ Ponekod rajši pevce poslušajo, drugi zopet rajši iz bukvic molijo in se jim zdi to bolj pobožno, četudi ni res tako: Kajti petje je dvojna molitev.

In ker je pri nas prišel do popolne veljave in glavne besede poseben pevski zbor, posebni pevci in pevke, so po drugi strani ravno zopet ti večkrat ovira ljudskemu petju. Pevci po večini ljudskega petja ne cenijo preveč in niso zanj posebno vneti, ker pojo rajši bolj umetne pesmi, se radi postavijo.⁴ Pri ljudskem petju se čutijo kolikortoliko zapostavljene. Nekateri zbori ozir. zborovi pevci mislijo, da je petje v cerkvi celo nekak njih privilegij.

Po drugi strani je pa ena največjih ovir za naše ljudsko petje to, ker je ljudstvo preveč boječe, se nekako sramuje v cerkvi peti, misleč, da smejo v cerkvi glasno govoriti in peti le duhovnik in pevci na koru. Mnogi se boje s petjem osmešiti. Menijo, da bi le motili. Pa tudi neodločnost, neka malomarnost in mrzlota za svete stvari in čast božjo močno ovirata, da se ljudsko petje ne more bolj razmahniti.⁵ Semtertje so ljudje celo svojeglavni, da v cerkvi kljub vsemu priporočanju od strani duhovnikov nočejo peti. (>V gostilni že, a v cerkvi jim ne gre.«)

Ponekod je ovira slaba glasbena nadarjenost ljudstva. Baje v nekaterih krajih nimajo kaj prida posluha. A to je le redkokje.

Ponekod verniki ljudskega petja sploh nočejo in le umetno petje hvalijo.

Nadaljnja velika ovira, da z ljudskim petjem ne moremo naprej, je gotovo to, ker se za uvedbo ljudskega petja malokdo dobro in resno potrudil in ne poskusi z vso močjo in vztrajnostjo.

² V nekaterih krajih so se ljudje smejali, ko so jim priporočali ljudsko petje.

³ V nekem kraju so se ljudje izrazili: »Dokler bomo mogli plačevati pevke in organista, nam ni treba ljudskega petja. Kadar bomo pa toliko ubožali, da pevk in organista ne bomo mogli plačati, bomo pa sami zaželi peti.«

⁴ Slovenec se sploh rad postavi; en zbor bi rad drugega posekal. Po mnenju nekaterih zato tudi preprosto koralno petje mnogim ne diši posebno in tudi skupno enoglasno, mirno, ponižno in bolj skromno petje ne. Vedno mora biti petje večglasno, kaj posebnega. Slovenci smo veseli, živahni in se kot taki kažemo tudi pri cerkvenem petju. To je tudi neka — bi rekel — naravna ovira, da nam preprosto ljudsko petje ni tako všeč kakor drugim narodom.

⁵ Ponekod celo v Marijinih družbah nočejo peti vse družbenice, četudi jih voditelj k temu nagovarja.

Ljudsko cerkveno petje bi morala gojiti in voditi, ga negovati, priporočati, pospeševati in učiti predvsem duhovnik in organist. Duhovnik seveda vsak ni zmožen ljudsko petje poučevati; a razložiti ljudstvu njega pomen, korist in sadove ter to petje priporočati bi pa že moral vsak duhovnik. Resnica je, da duhovniki v tem oziru premalo store, ljudsko petje vernikom premalo pojasne, premalo priporočajo. Nekateri niso v tem pogledu do sedaj še nič storili. Drugi nekaj, pa ne vztrajali. Nekateri bi radi, pa ne vedo kako. So pa tudi taki, ki so kakor ponekod ljudstvo, ljudskemu petju nasprotni in imajo zoper ljudsko petje pomisleke, predsodke itd.⁶ Po mnenju nekaterih se zborovo in ljudsko petje izključujeta; kar seveda ni res. Z uvajanjem ljudskega petja nismo nikoli hoteli in tudi sedaj nočemo nikakor oškodovati zborovega petja. Gojiti hočemo oboje. In ravno zborovo petje bi z nekaterimi presledki ravno pridobilo; tudi bi zbor imel več časa za učenje. To je čisto jasna stvar.

Organisti so semtertja v toliko ovira ljudskemu petju, ker jim kot mnogim njihovim pevcem in pevkam preprosto ljudsko petje ni vedno všeč in seveda nastopajo z boljšimi, bolj umetnimi skladbami. Nekateri pa ljudskega petja ne poučujejo, ker so baje vsled raznih stranskih služb že preveč zaposleni in jim za poučevanje tega petja ne preostaja časa. Tudi je gotovo, da v splošnem še vedno slabo organistovsko gmotno stanje organiste ne navdušuje preveč za gojitev — poleg zborovega — še ljudskega petja. Ponekod pa rednega, stalnega organista sploh nimajo.

Posebno pa ovirajo razvoj ljudskega petja tisti cerkveni pevo vodje, ki pri izbiri pesmi za bogoslužje zanemarjajo razne lažje, preproste, ljudske in zlasti še starejše pesmi, ki bi jih tudi ljudstvo lahko in rado pelo in pri njih sodelovalo. Z gojitvijo samo najnovejših in samo zelo umetnih ter z izključitvijo preprostih, ljudstvu dostopnih pesmi seveda malo pospešujemo cerkveno ljudsko petje. Če ljudstvo v cerkvi nikoli ne sliši preprostih, kolikor toliko že znanih pesmi, je to očitvena ovira za gojitev ljudskega petja. Nikdo pa ne more v tem pogledu dolžiti skladatelje, ki zlagajo umetne cerkvene pesmi. Skladatelji v tem oziru nismo nikaka, vsaj ne naravnostna ovira. Res je sicer, da smo slovenski skladatelji skladali zadnji čas v pretežni večini za naše pevske zборе in skušali iti s časom naprej, kar je samo po sebi umevno prav in hvale vredno. Ali naj se mar slovenski skladatelji radi ljudskega petja odpovedo vsemu napredku v glasbi in naj zaostanejo za drugimi narodi! Tega pač od nas nihče ne more zahtevati. Pesmi za ljudsko petje imamo itak dovolj; treba jih je le peti. Naše dosedanje skladbe so po večini veljale zborom. V kolikor pa se bo v bodoče razvijalo tudi ljudsko petje, bomo tudi za to petje skušali nuditi primernih skladb.⁷

⁶ V neki dekaniji so na konferenci ljudsko petje pri sv. maši »hvaležno« odklonili.

⁷ Pa smo jih zložili tudi do sedaj že precejšnje število. Treba le pogledati v priloge »C. Gl.« in razne zbirke, ki so izhajale zadnja desetletja. Danes prinaša naš list dve ljudskemu petju namenjeni Klemenčičevi.

Nekdo se je izrazil, da so glavne ovire ljudskemu petju skladbe, ki ne odgovarjajo duhu slovenskega naroda. To nikakor ni res in tako trditev kratkomalo zavračamo. Prvič naše cerkvene skladbe tudi novejšje potekajo po večini iz duha našega naroda. Razna imena naših v tem oziru posebno merodajnih skladateljev tu ne bom našteval. Pravim samo: Kako pa naj slovenski skladatelji drugače skladajo kakor slovensko, v slovenskem duhu! Če so znali Dolinar, Rihar, Vavken, Cvek, Belar in drugi naši starejši skladati v slovenskem duhu, zakaj bi danes živeči slovenski skladatelji tega ne zmogli in ne znali? Saj ni samo tista pesem zložena v slovenskem duhu, ki se opira na harmoniko (instrument) in uporablja dva, tri akorde, temveč je to mogoče tudi pri bogatejši glasbeni opreми in krepkejšem, bolj poglobljeno zamišljenem izrazu. Ali so morda bolj slovenske pesmi nemških skladateljev, n. pr. Gruberja, Zangla itd.? Bolj plitve pač, a to še ni slovensko. Končno pa — kakor že goři rečeno — naše novejšje cerkvene zborovske skladbe niso namenjene ljudskemu, temveč zborovemu petju.

Nadaljnja ovira za ljudsko petje — pravijo — je sledeča: Za ljudsko petje bi bilo treba ravno tako vaj, bi bilo treba resnega in poštenega truda kakor za zborovo petje. Ljudstvo pa je težko dobiti k vajam. To seveda ne drži popolnoma. Res bi bilo treba precej truda in vaj in tudi ljudstvo bi bilo mogoče dobiti k vajam. Treba je le dobre volje. Težko izpeljivo je to le tam, kjer ni organista in kjer duhovnik ni hkrati glasbenik. Kajti pri vaji je treba za vodstvo obeh: organista in pevovodja.

Nekateri, ki bi ljudsko petje radi vpeljali, se boje, da bi tako petje bilo preveč ne ubranost in nedostojno, da bi motilo pobožnost itd. Tudi ti nimajo povsem prav. Pri pravem ljudskem petju namreč nastopi velika množica glasov, se posamezni nedostatki izgube v valovih množice. Tudi ni treba pri ljudskem petju take ubranosti kakor pri zborovem.

Ovira za ljudsko petje je gotovo to, če usiljujemo našemu ljudstvu le enoglasno petje, ko vemo, da naše ljudstvo poje najrajši večglasno. V tem oziru moramo pač upoštevati želje in navade našega ljudstva in to zlasti pri pesmih, ki se morejo peti dvo- ali večglasno. Kar pa je zloženih za enoglasno petje, jih bomo morali seveda tudi Slovenci vzeti take, kakršne so. Pred enoglasjem imamo — tudi to je res — nekoliko preveč strahu in napačnih pomislekov. Najbolj učinkovito, silno, mogočno in zlasti kar se tiče melodije kot napeva neprekosljivo je pač enoglasno petje, bodisi samo kot tako, še bolj pa z godbo spremljano.

Nadaljnja velika ovira ljudskega petja je to, da se po ljudskih šolah petje, zlasti cerkveno premalo goji. Kako bo Janez znal, česar se Janezek ni učil! Kako naj bodo odrasli za nekaj vneti, za kar jih v mladih letih nihče ni vnemal! Ljudskošolsko učiteljstvo se je v precejšnji meri odtujilo cerkvi in ne goji več nabožnega petja kot so ga pridno gojili njih predniki.

Končno trdijo nekateri, da nimamo pesmaric za ljudsko petje. Pa jih hvala Bogu imamo. Pred leti je bila v rabi pri nas Spindlerjeva, na šta-

jerskem tudi Somrekova. L. 1916. sem podpisani priredil in izdelal Pesmarico za šolsko mladino z 78 pesmimi. Ko je pošla, sem letos oskrbel novo, večjo pesmarico za cerkveno ljudsko petje s 114 pesmimi. Toliko pesmi: med njimi mnogo ljudskih napevov, mnogo priljubljenih pesmi naših starejših skladateljev, marsikatera primerna novejša pesem, to mislim je za enkrat čisto dovolj in se more spričo tolikih pesmi že dokaj izbirati. Sicer pa pri ljudskem petju ni treba peti vsakokrat novih pesmi, kar bi bilo naravnost pogrešeno. Pri ljudskem petju zadostuje veliko manj pesmi kakor pri zborovem. Glavno je, da jih ljudstvo zna in res poje; znalo pa jih bo tem bolje, čim večkrat jih bo pelo in ponavljalo. Tudi zato pri nas ne bo treba izredno dosti pesmi za ljudsko petje, ker se bo to petje redno menjavalo z zborovim.

To bi bile torej resnične in namišljene ovire cerkvenega ljudskega petja pri nas. O sredstvih ozir. nasvetih za povzdigo ljudskega petja pa drugič.

Prof. dr. A. Belar:

OB STOLETNICI ROJSTVA SKLADATELJA LEOPOLDA BELARJA.

27. oktobra 1928 je minulo sto let, kar se je v Idriji, malem rudarskem, nekđaj domačem mestecu rodil moj blagopokojni oče kot sin rudarja in cerkvenega oskrbnika Matevža. V prijazen spomin mu je napisal njegov mladi prijatelj, sodelavec in pesnik E. Gangl, ob njegovi smrti 17. junija 1899 pod njegovo v »Učiteljskem Tovarišu« takrat obelodanjeno sliko nekaj vrstic. To spominsko sliko hranijo tu nekateri občani, kateri so mojega očeta še osebno poznali.

Te vrstice, katere prav jasno kažejo delovanje mojega očeta, se glase:

»Za božjo čast, za dom je in mladino z besedo delal, z godbo žive dni, Bog je v nebeščanov ga vzel družino, tam mu za trud plačilo zdaj deli. A kar v blaginjo je človeštvu storil, s častjô o tem bo pozni rod govoril.«

Veseli me, da ob tej stoletnici, katero praznujemo jaz tu, moja družina v Ameriki, smem tudi jaz napisati kot hvaležen sin nekaj spominov na tiste vrle može in vzorne gospodinje, ki se tega blagega šolnika še spominjajo. Imam v prvi vrsti tiste dečke in dekleta v mislih, kateri so pri mojem očetu nekđaj v šolo hodili; teh je še veliko med nami, nešteto število pa je pevcev in pevk, kateri prepevajo skladbe mojega očeta. Lahko rečem: kjer slovenska pesem doni, čujemo tudi Belarjeve skladbe, naj samo spominjam na nekđaj najbolj popularno pesem: »Kranjc, glej tvoja zemlja je zdrava...« in druge. Izdaj je nad sto pisanih in tiskanih. Še bolj poznane so pa njegove cerkvene skladbe, med temi obče znana slovenska maša »Oče večni«. Oče je šel pred tridesetimi leti v večnost, a njegove skladbe se še vedno popevajo, posebno pa maša »Oče večni«, ki bo gotovo še vnaprej živela. Zato naj o tej skladbi s spomina nekaj napišem, kar bo mojega očeta kot skladatelja pokazalo najboljše.

Tekom mojega službovanja na mornarski akademiji na Reki sem prav pridno obhodil zanimivo okolico Kvarnerske obale. Pri teh sprehodih, ki sem jih navadno napravljaj ob nedeljah in praznikih, sem imel tudi priliko obiskati kako cerkvico. Enkrat sem zašel v Istri prav v deželô, kjer se jesih cedi, v Čičerijo, pokrajino-med Reko in Trstom; prišel sem v metropolo te res po-

sejne pokrajine. Pravijo, da so Čiči, da so se svojčas iz Romunije sem naselili, imajo svoj jezik, podoben romunskemu in prav bujno narodno romunsko nošo, a v cerkvi v Munah (seve v resnici mala, skromna cerkva) so takrat peli navdušeno pri božji službi očetov »Oče večni«. V moje ne malo presenečenje, akoravno sem bil navajen pogosto slišati na Krasu to očetovo skladbo. Spominjam se živo, kako mi je oče svoj čas pripovedoval, kako in kje se je rodila ta njegova prva res stara, a danes še živa skladba.

»V prvem letu mojega službovanja v Cerknici kot učitelj začetnik, takrat imenovan ‚Schulgehilfe‘ ali po domače ‚geft‘, prav za prav so izgovarjali ‚gft‘, leta 1849,« tako mi je pripovedoval moj oče, »sem kaj rad pohajal na bližnje in daljne vrhove, ki obdajajo Cerkniško jezero. Bil je krasen spomladanski dan, ko sem se rano v jutru napotil na prav zložen samotni hrib Slivnica, proti severu od Cerknice, s katerega se ti nudi na vse strani krasen razgled. Veličasten, sem in tja obraščen holmec, solnce vstaja in prihaja čez gore, kamor zreš, bujno, od čebelic in metuljev obiskano cvetje, ptički se oglašajo, škrjančki v višavi žvrgole, vsa narava puhti spomladanski vonj. Pod teboj mirno zeleno Jezero, nad glavo se razteza višnjevci neba obok, od koder sem slišal to nebeško petje... Vidiš, Albin, tu in na ta nepozabno lep spomladanski dan se je rodil »Oče večni«, takoj sem ga napisal in doma zaigral. Na tem vzvišenem mestu sem, počasi se vzpenjajoč proti vrhu prvokrat zapel: »Oče večni v viskosti, k Tebi se približamo.« In danes, verjemi mi, Albin, sem mnenja, da mora sleherni človek, ki to mojo skladbo poje, isto občutiti, kar sem jaz isti dan občutil, slišal in doživel, na holmu Slivnica pri Cerknici! V času, ko sem služboval kot gft s 70 gold. letne plače, sem bil bogat na vzvišenih mislih in pesmih, ki so vzklicale vprav na domačih tleh!«

Tej skladbi so pa sledile še druge: ob vsaki priložnosti, ob vsakem znamenitejšem doživljanju na domu, v šoli in v cerkvi. Zadnja leta mu je pridno postregel z lepimi pesmicami pesnik E. Gangl, ki jih je vglasbil moj oče kaj rad.

Še živo se spominjam, gotovo je že minulo več ko 50 let, ko je moj blagi oče pohajal v hrvatsko prestolnico Zagreb. Le tam si je pridobil takrat nebroj dobrih prijateljev in priznanic za svoje skladbe, pomagajoč pri ustanovitvi pevskih društev. Takrat se je rodila njegova, danes pozabljena koračnica »Konkordija« ali »Sloga«. Hvaležni Zagrebčani so mu poklonili krasen album s fotografijami, ki sem ga v otroških letih mnogokrat prebiral, kot nekak luksuzni »Bilderbuch«. Doživel sem takrat prav intimno zvezo med Ljubljano in Zagrebom, ki jo je rodila očetova pesem! Oče in mati pa sta hodila pogostoma na obisk v Zagreb in Zagrebčani so vračali prijazno te posete.

Mojega očeta skladba »Oče večni« je izšla v drugič v pesmarici, ki jo je priredil l. 1916. ravnatelj stolnega kora prof. Stanko Premrl.¹ Isto skladbo je za mešani zbor na novo priredil in izdal P. Hugolin Sattner l. 1922.

Kolikor mi je znano, imajo dijaki srednjih šol, bogoslovci, samostani i. t. d. od nekdanj na repertoarju Belarjevo slovensko mašo, in tako je preskrbljeno, da se ne pozabi ta očetova skladba. Zanimivo je pa dejstvo, da se dostikrat obračajo interesentje name, da bi jim dal izvirno skladbo mojega očeta. Tem željam žal ne morem ustreči, gotov sem pa, da vse nove izdaje očetovih kompozicij niso bistveno spremenjene. Vse izvirne skladbe mojega očeta so kmalu po prevratu bile pomotoma uničene. Shranjene so bile v dobro zaklenjenih škrinjah v kleti na realki v Ljubljani. Gotovo je nekdo domneval, da so tam kakšni cekini ter je škrinje razbil, uboge note so pa šle — v peč.

Pri mojih zadnjih potovanjih po kraških tleh na Dolenjskem, kjer vstvarjam novo seizmološko postajo za proučevanje kraških fenomenov, sem ugotovil, da nekje že res prav na koncu sveta, v kočevskih gozdovih v tamošnji cerkvi

¹ Prej jo je že za ženski zbor priredil dr. Franc Kimovec. — Ur.

popjevajo Kočevarji danes očetov »Oče večni« z nemškim besedilom, katerega jim je uredil tamošnji g. župnik, nekdanji učenec mojega očeta. Pred razsulom Kočevarji, ki so v pesmih prav prehistorično zaostali, niso poznali Belarjeve slovenske maše, zdaj pa jo lepo ubrano in z vnemo pojo! Mogoče v Munah v Čičariji, ako so že merodajni krogi vmes posegli, popevajo danes očetovo pesem z laškim besedilom, in tako ostane pesem »Oče večni« res večna!

Zadnjih deset let (1889—1899), ko je bil moj oče v zasluženem pokoju, je še do svoje smrti prav marljivo deloval, na polju šole in glasbe posebno na Lichtenturnovih zavodih, kot učitelj lepopisja in petja. Zadnja njegova skladba ima napis »Solnce milosti«.

Kak vtis je napravila svoj čas na Angleže očetova slovenska maša, popisujeta angleška učenjaka I. Gilbert in G. E. Churchill, London, 1864, v svojih potopisih širom naših gorenjskih pokrajin v poznani knjigi »The Dolomite Mountains«, ki je bila prevedena isto leto tudi na nemško. Po naključju je na Bledu takrat gospa enega teh Angležev staknila partituro te slovenske maše pri nadučitelju, poštarju in organistu Trojarju. Takoj je začela skladbo prebirati in poskušati. Polno tožeči in nekako posebni, nenavadni akordi, so se ji tako dopadli, da je odkupila že obrabljen iztis te očetove skladbe od Trojarja. »Ti mili akordi nam pa v domovini (London) danes oživljajo spomine na lepo Gorenjsko pokrajino!« Nekako tako piše Gilbert, meni je pa gospod Trojar popisal svoj čas nadrobno ta dogodljaj, s pristavkom, da mora mojega očeta naprositi za nov izvod njegove slovenske maše »Oče večni«, za kar ima tudi že angleški kredit!

Danes pa pristopam, kakor se spodobi pokornemu in hvaležnemu sinu, kot prvi gratulant k tvoji skoraj 30 let stari gomili. V rokah nosim cvetke z mojega vrta pod Triglavom in Tvoje od mene o priliki Tvojega slavja na novo izdano »Ave Marijo«. Naj Ti le-ta pesem v spomin kliče najlepše dneve, ki si jih preživel na zemlji pod Triglavom, od koder Ti danes kličem: »Večna slava« in kakor si ti zapel: »da enkrat srečno zbrani k Tebi v raj se snidemo.«

Fr. Ferjančič.

CERKVEN KONCERT V LJUBLJANSKI STOLNICI.

Cecilijino društvo za stolno župnijo sv. Nikolaja v Ljubljani je o priliki svoje 25 letnice (1903—1928) priredilo dne 22. novembra t. l. ob 1/28 zvečer v stolnici cerkven koncert na čast Kristusu Kralju in sv. Ceciliji z jako srečno sestavljenim sporedom.

Ne da bi se spuščal v podrobno pretresanje posameznih koncertnih točk — saj nisem imel pri koncertu nobene partiture pred seboj —, hočem navesti samo nekaj vtisov, ki jih je name napravil koncert.

Splošni vtis je bil zelo ugoden; odkrito povem, da me je ta koncert mnogo bolj zadovoljil, nego prejšnji zadnji. Najsijajnejša točka je bil pač Rheinbergerjev koncert za orgle in orkester v G-molu v treh odstavkih: a) Grave, b) Andante, c) Con moto. Vodil je to v vsakem oziru uspelo točko g. višji kapelnik dr. Josip Čerin. Dasi je skladba zelo obširna in silno težka, sta se vendar g. Premrl pri orglah in vrli orkester Dravske divizije tako lepo ujemala, da je vsa skladba potekla brezhibno kakor iz enega liva. Da, kaj takega bi človek rad večkrat

slišal. Ali bi ne kazalo, lotiti se pri kaki prihodnji priliki tudi še drugega, nič manj slovečega Rheinbergerjevega orgelskega koncerta v F-duru?

Orkester je spremljal tudi vse pevske točke tega večera; vodil je pa petje dobro znani naš skladatelj in dirigent g. dr. Frančišek Kimovec. Vodopivčeva preprosta »Himna Kristusu Kralju« je ob spremljevanju orgel in orkestra prišla do popolne veljave; istotako krasna Foersterjeva »Sv. Cecilija«. Poleg globoko zamišljenega dr. Kimovčevega »Očenaša« je prav posebno ugajala Sattnerjeva »Marija, kako si lepa«; prištevamo jo najlepšim cvetom, ki jih je gospod skladatelj poklonil nebeški Kraljici. Nekaj izrednega, originalnega sta bila tudi Premrl »Introit in komunija za praznik Kristusa Kralja«.

Med pevskimi točkami je g. Premrl proizvajal tudi še tri samostojne orgelske točke, namreč ljubko Vittadinijevo »Pastorale«, živahno Sjögrenovo »Fantazijo« in umetno Bachovo »Tokato« v C-duru. Občudovali smo pri tem ne le dovršeno igro, temveč zlasti še mojstersko registrovanje. Le naj g. Premrl tudi v prihodnje pri cerkvenih koncertih pridno vpleta v spored samostojne orgelske točke, ki silno požive ves koncert. Meni vsaj bi se zdela velikanska škoda, ako bi se to opustilo.

Koncert je veličastno zaključil Hochreiterjev »Credo iz maše v čast Kristusu Kralju«, umetniško visoko stoječa, a tudi zelo težka skladba z impozantnim sklepom. Pevski zbor pri tej točki ni imel lahke naloge, a jo je častno rešil. Sicer pa svetujem, naj pri prihodnjih koncertih nastopa pevski zbor z eno ali dvema točkama »a cappella«, brez vsakega spremljevanja. Z enim samim takim »a cappella«-nastopom utegne pevski zbor boljše pokazati svojo zmožnost in svoje vrline, kot sicer z desetimi točkami ob spremljevanju šumnega orkestra.¹

Cecilijino društvo stolne župnije je s tem koncertom dostojno proslavilo svoj srebrni jubilej; Bog mu daj v čvrsti delavnosti čakati še zlatega!

Ivan Mercina:

NAPISI, OKRASKI IN SLIKE NA ZVONOVIH.

V tem pogledu si stojita navzkriž starinoslovec in zvonoslovec. Prvi prihaja v zvonik le z očmi, drugi — izvzemši liv in armaturo — le z ušesi; prvi se niti ne zmeni za glas zvoná, drugi pa ne za njega napise in slike. Kdo ima prav? Odgovor ni težak, če se vprašamo: Ali imamo zvonove zato, da jih gledamo, ali zato, da jih poslušamo? In če rabi zvonoznanec oči za liv in armaturo, je njegov pogled le sredstvo za presojanje glasu.

Komaj je obešen zvon v zvonik, je odtegnjen za vedno človeškim očem. Kdo ga pa hodi gledat v zvonik? Cerkovnik, par pritrkovavcev, pa še ti nezavestno, ne brigajoč se za pomen in obliko napisov, okraskov itd.

¹ To je popolnoma res; a res je tudi, da zbor pri koncertih nima v prvi vrsti namena, kazati svojo zmožnost, temveč podaja skladbe, kakor so zložene. — Urednik.

Koliko gg. žunikov je med vojno tožilo, da so jim bili odvzeti dobri zvonovi, pustili pa so jim male podružnične starinske zvončiče, prave zvonoglasne ničle. Pritožbe niso pomagale, ker niso bile prepuščene v objavo.

Te nezdrave razmere slika zvonoslovec Griesbacher s temi-le besedami: »Ko je prišla zaplemba zvonov v vojne namene, je bil material umetno-zgodovinskih vrednot že izbran in takoj se je iztegnila zaščitna roka zapovedljivo čez lepe krinke izvoljenih varovancev. Zunanost je odločila, po duši ni vprašal nihče. Zvonska glasba je bila od nekdanj pastorka strokovnjakov. Če je imel kakšen zvonček svojih 150 let na grbi in morda tudi plemenitaški grb v kakem kotu, potem je bil uradno registriran in proti vsem napadom zavarovan. Taki zvonovi so bili nedotakljivi in morajo ostati na zvoniku, če tudi s svojo znano neglasbo kvarijo vsako melodijo, podirajo vsako harmonijo ter mučijo ubogo ljudstvo leto za letom z barbarsko nekulturo.«

Komur je zvon glasbilo, ne pa kaka spominska plošča, ta bi bil gotovo za to, da se na zvonovih opusti vsa stilistična in zgodovinska navlaku, ker je njih glasu na škodo. Tega mnenja ni pa mogoče kar tako vsiliti naročnikom, ki niso po veliki večini glasbeniki. Tu bi bil na mestu nekak kompromis, to je število okraskov, izrekov in napisov naj se zmanjša, obseg skrajša, debelost stanjša, prostor pa odkáže na vratu, kjer so glasu zvona najmanj v škodo. Taka so mnenja veščakov. Naj nekatera navedem.

Bavarska vlada je izdala l. 1919. za nabavo zvonov posebne predpise, v katerih priporoča zmernost v obilici in velikosti napisov in okraskov, ki vplivajo škodljivo na glasovno vrednost zvona in za katere je najprimernejši prostor na vratu. Tam je namreč za okraske neobčutno mesto neslišne gorenje oktave in decime. Spodnja polovica okrilja naj bo torej okraskov in napisov prosta, tu so mesta slišnih harmonijskih glasov.

Zvonoslovec Griesbacher piše: »Preobilna ornamentika in raztegnjeni napisi niso brez vpliva na glasovno tekočnost in čisto uglasbo. Navadno stoji obilica napisov in slik v obratnem razmerju h glasbenemu znanju zvonarjevemu, dočim zre glasbeno zmožni mojster s plemenito malovažnostjo na take zunanje površnosti.« — In res je upravičeno domnevanje, da skuša slab zvonar s preobilico okraskov in napisov odvrniti pozornost ocenjevalčev od slabega glasbenega uspeha.

Zvonoslovni veščak profesor Biehle piše: Nič ne kvari bolj zvonu glasbene vsebine, kot če je njega okrilje obloženo z vsemi možnimi in nemožnimi izreki, imeni in okraski, ki vsi vkup motijo normalno obliko profila ter zavirajo glasovno enotnost zvona. — Uvažujmo torej strokovnjaške nasvete, ne kvarimo glasovne lepote našim zvonovom z nepotrebno obilico dekoracij in napisov, zavedajmo se, da je tudi tu preprostost najboljša olepšava.

Ta zadeva bi se dala še drugače urediti. Na zvon naj pride le slika njega svetnika ali kakšna oltarna slika iz cerkve s preprostim okraskom in kratkim izrekom. Vse drugo naj se vdolbe v kamenito (marmornato) ploščo, vzdano na dostopnem mestu v cerkvi. Na tej plošči naj se napiše za vsak zvon glas in teža, tehnična ocena (v par besedah), letnica liva, ime zvonarja, darovavcev izdatnih darov za dotične zvonove.

Ti zapiski vedno dostopni domačemu in tujemu občinstvu, bi služili šele prav svojemu namenu. Darovavcem večjih prispevkov bi dajali zadoščenje za denarne darove ter izpodbujali druge k posnemanju pri prihodnji priliki. Spomin na ubiti in preliti zvon bi se ohranil od rodu do rodu. In če zadene tudi naše zanamce kakšna vojna nesreča, bodo podatki o odvzetih ali uničenih zvonovih boljše zavarovani na ploščah v cerkvah kot so bili v cerkvenih arhivih, iz katerih so bili razmetani in uničeni, kar je povzročilo sedanjim cerkv. predstojništvom marsikje velike preglavice pri naročitvi odškodninskih zvonov.

IZ SLOVENSKE GLASBENE PROŠLOSTI.

V. Steska:

FRANC SCHUBERT IN LJUBLJANA.

Letos obhajamo stoletnico, kar je sklenil svoje delavno življenje v 32. letu svoje dobe nadarjeni skladatelj Franc Schubert. Rojen na Dunaju 31. januarja 1797 je umrl v istem mestu 19. novembra 1828. Njegove skladbe so glasbenikom in olikanim pevcem dobro znane, mlajši rod pa morda ne ve, da je Schubert prosil l. 1816. za tedaj ustanovljeno mesto učitelja na Glasbeni šoli v Ljubljani. Plača je bila določena s 450 gld. in z nagrado 50 gld. za pouk učiteljskihnikov v glasbi. V svoji prošnji poudarja Schubert, da je gojenec c. kr. konvikta in bivši član deškega pevskega zbora dvorne kapele; da je učenec prvega dvornega kapelnika Salierija ter da želi na njegov nasvet to mesto dobiti. Dalje omenja, da si je v kompoziciji, v petju, na orglah in goslih pridobil toliko spretnosti, da ga priloženo spričevalo smatra za zelo sposobnega. Antonio Salieri je res potrdil prošnjo 9. aprila 1816, toda hladno brez posebnega priporočila, nasprotno se je izjavil, da ima med njemu znanimi prosivci (Hanslischek Peter, Schubert Franc in Schauff Jakob) Schauff največ sposobnosti. Med 21 prosivci je dobil službo Franc Sokall, učitelj glasbe v Celovcu. Gledali so pač več na osebno priporočilo in pedagoško sposobnost, kakor na spričevala iz glasbene stroke.

Učiteljsko mesto na Glasbeni šoli v Ljubljani pa ni bilo lahko. Učitelj je moral biti pevec, orglavec in goslar; razumeti se je moral tudi na vsa pihala ter poučevati vse te predmete, mladi gojenci pa so bili večinoma brez vsake glasbene izobrazbe. Prvi učitelj Sokall je že l. 1822. umrl. Ko bi slabotni Schubert prišel v Ljubljano, bi bil bržkone še prej umrl, kakor je na Dunaju, nedvomno pa bi ne mogel toliko komponirati in se proslaviti, kakor se je kot skladatelj priljubljenih pesmi, ki so znane vsemu svetu.*

V. Steska:

ANTON KUNŠIČ, NADUČITELJ IN SKLADATELJ.

(1839—1878.)

O Antonu Kunšiču še ni izšel noben življenjepis, zato ne bo napačno, če se ga C. Gl. ob petdesetletnici njegove smrti spomni.

Anton Kunšič se je rodil očetu Jerneju in Materi Marjeti roj. Maček 11. januarja 1839 v Zgornjih Gorjah. Enoletni učiteljski tečaj je dovršil 7. avgusta 1859 v Idriji. Spričevalo, katero je tedaj prejel, kaže zelo dober uspeh; dobil je dvanajstkrat prav dobro in štirikrat dobro. Kot učiteljski kandidat je prejel dekret za učitelja v Gotenicah 25. oktobra 1859. Iz Gotenic se je preselil precej drugo leto v Preddvor (dekret 8. oktobra 1860). Dve leti pozneje je bil premeščen v Škocijan pri Dobravi (5. novembra 1862), leto potem v Nemško Loko (9. novembra 1863), kjer se je poročil z Marijo Sterbenčovo. Na lastno prošnjo so ga premestili 18. aprila 1868 v Dolenjo vas pri Ribnici. V tem letu je prišlo nadzorstvo šole od kn. šk. konzistorija na deželni šolski svet. Deželni šolski svet ga je poslal l. 1871. (dekret 26. januarja) v Šenčur pri Kranju kot voditelja enorazrednice. Nastopiti bi moral o sv. Juriju 1871. Okrajni šolski svet v Kočevju mu je dal ob slovesu iz Dolenje vasi pohvalno priznanje. Iz Šenčurja je šel (dekret 26. novembra 1875) za nadučitelja na dvorazrednico v Trebnje, kjer je nastopil 23. decembra 1875. Ko so sezidali v Litiji prvo šolo-dvorazrednico, je prosil za nadučiteljsko mesto in je dobil. Zaprisežen je bil 27. oktobra 1877. Sušica je vničevala njegove telesne moči.

* Glej fasc. 6/2 šole v škof. arhivu v Ljubljani. — Dr. Keesbacher: Die philharmonische Gesellschaft in Laibach, str. 59. — Laibacher Wochenblatt, 1891, št. 560.

Poučeval je samo nekaj ur, ker mu bolezen ni dovoljevala napora. Mesto njega je poučevala učiteljica Marija Malec izmenoma v obeh razredih. Umrl je 6. januarja 1878. Zapustil je vdovo in tri otroke: Antona roj. 1866, Marijo roj. 1870 in Amalijo roj. 1877. Plače je imel 500 f, starostne doklade 40 f, aktivne doklade 50 f. Vdova je prejela pokojnine 196.66 f, vzgojnine pa za vsakega otroka 32 f, poleg pogrebne četrti 147 f 50 kr. Vdova se je po njegovi smrti preselila v svoj rojstni kraj v Nemško Loko. Sin Anton in hči Marija sta kmalu umrla, hči Amalija pa se je srečno omožila v Ameriki in še živi. Vdova se je pozneje preselila v Ljubljano, kjer je po tridesetletnem bivanju umrla 30. avgusta 1928 v visoki starosti 80 let.

Kunšič je bil dober dijak in je tudi konzistorijalni (sposobnostni) izpit prav dobro napravil 24. septembra 1862. Tudi pozneje si je svoje znanje vedno izpopolnjeval in nakupoval knjige, med njimi dragocene, n. pr. obširno delo: *Das Buch der Erfindungen*.

Deželni šolski svet mu je dovolil, da se je l. 1873. od 22. avgusta dalje pet tednov udeleževal kmetijskega tečaja v Celovcu, za kar mu je podelilo poljedelsko ministristvo podpore 50 f, za vožnjo pa 12 f.

Kot učitelj je bil Kunšič tudi povsod organist. Za glasbo je imel veliko veselje in je tudi skladal napeve. V Škocijanu pomniyo, da je rad skladal napitnice. Njegove skladbe niso natisnjene, ampak so se širile le po prepisih, n. pr. božične pesmi, *Te Deum* itd. Njegovo glasbeno zapuščino je vdova izročila tedanjemu litijskemu organistu, pozneje pa nekaj še drugim. Zato se je nekoliko rokopisov še ohranilo. Dobro bi bilo, ko bi se poslali uredništvu C. Gl. za zbirko.

IDRIJSKI ORGANISTI OD L. 1688. DO 1751.

44 let organist v Idriji bil je prvi Lichtenturnar beneficijant Anton Bonča (Bongio). Leta 1688. je bil nastavljen in umrl je 30. avgusta 1732. Od beneficija je dobival 120 gl. letne plače, toliko tudi od 1698. naprej od Šenovičeve ustanove. Za orgljanje so mu pa prisodili zelo skromne dohodke. Bali so se menda, da bi ne mogel se previsoko na kvišču povzpeti, ako bi ga zemeljske dobrote preveč vleklo k tlom, zato so mu na teden dovolili en goldinar. Ker so pa menili, da bi organist vseeno kot človek imel še kake človeške postranske potrebe, n. pr. noslanje, kadenje, ali da bi celo požel katerikrat kako čašo vina ali vrček piva, so mu določili še 40 krajcarjev na leto za ves njegov šport. Skrbelo jih je tudi, da bi organista celo po zimi lahko zeblo. In da bi mu prsti ne otrpneli, temveč bili tudi na orgljah gibčni, dodali so mu še na leto dva sežnja drv. Tedaj je vsa organistova plača znašala letnih 52 goldinarjev 40 krajcarjev in dva sežnja drv. In to v Idriji, kjer so v glasbi razvajeni ljudje vedno tirjali kaj novega in dobrega. Ne bomo se torej čudili, če kronist o njem pove, da je umrl kot pravi »musicus« tako reven, da mu je tedanji idrijski sodnik, osebni prijatelj Fonton, preskrbel dostojen pogreb in vse plačal iz svojega.

Zanimiva prikazen v idrijski kroniki je njegov naslednik Anton Cajner. 18. septembra 1732. je dospel v Idrijo, da bi se priporočil za beneficijanta in organista. Najprvo je bil v Gradcu eno leto organist, potem šest let v Varaždinu pri enakem poslu, nato dve leti orgljar v Ljubljani, pri kateri cerkvi, se ne da določiti, nazadnje je bil v Ferdinandeum v Gradcu. Dospel je v nedeljo med veliko mašo v Idrijo. Rad bi bil maševal, a ko sliši *Agnus Dei* brez orgelj, zavije jo kar na kor in spremlja petje do konca, potem gre šele maševat. Par mesecev niso slišali Idrijčani orgelj in ko sedaj zopet zadone, so bili navzoči kar elektrizirani, čez poldne je vedela že vsa Idrija: organist je tu, in popoldne pri petih litanijah niso mogli vsi v cerkev, kar sto ljudi je okoli cerkve poslušalo zopet orglje. Službo organista je Cajner res dobil, in moral biti zelo spreten igravec na orgljah, a beneficija ni dobil, ker ga je že baron Lichtenturn oddal Antonu Kalinu. Ni pa dolgo razveseljeval naše meščane s cerkveno godbo, ker je umrl že pred letom 1740.

Plačo organistu so le poboljšali. Dosedaj je zamogel le kak duhoven kot postranski zaslužek orgljanje izvrševati. A leta 1740. se bere, da je laik Blazij Belar oskrbljeval organistovsko službo, kaplan Wihitelič pa je maše Senovičeve ustanove upravljal. Sedaj je organist uvrsten med paznike. Ima torej dostojno plačo in zagotovljeno pokojnino.

»Slovenec« 1909.

Franc Kramar:

KATERE STARE CERKVENE PESMI Z NAPEVI SEM ZAPISAL MED SLOVENSKIM NARODOM?

(Dalje.)

XVI. Za Marijine praznike, sopraznike in majnik.

Brezmadežno spočetje M. D.

Marija Ti brez madeža, * S Tabo Buh dela čudeže. (Iz Pijave Gorice pri Igu. Nahaja se ta pesem tudi v J. Ambrožičevi pesmarici, spisani 1775. leta.)

Žalostna Mati Božja.

1. O ti žalost prevelika, * Ki na more se izreč'. (Bes. zl. M. Redeskini. Stražišče pri Kranju.)
2. Bod' češena, * O Marija sedem žalosti! (Podbrezje.)
3. Sedem žalosti Device * Daj nam... (Bes. zl. L. Dolinar. Je drugačen napev.)
4. Žalostna je Mati stala. (Star napev iz Podbrezja.)
5. Poglej o grešnik, Mater ljubeznivo. (Bes. zl. Fr. Silvester. Napev iz Valte vasi.)

Oznanenje Mar. Device.

1. Zberite se vsi vi, * Vi pravi kristjani. (Šmarje, Podlipa.)
2. Stoji, stoji mi vrtič. (Št. Jurij na Dolenjskem.)
3. Stoji, stoji oj gora, * Oj gora visoka. (Vinje na Gorenjskem.)
4. Zdaj je razsvetljena noč, * Tema pregrešna je proč. (Šenturška gora.)
5. »Češena si Marija Ti!« * To angel Gabriel govori. (Šenturška gora.)
6. Bod' Marija počešena, * Pravi angel... (Star napev iz Šenturške gore.)

Za majnik (šmarnice).

1. Bod' nam Marija pozdravljena spet. (Sv. Marjeta na Drav. polju.)
2. Marija, Marija o ljublena Mat'. (Dva napeva iz Primskovega. Bes. zl. Virk.)
3. Kaj bomo letos podarili? (Primskovo pri Litiji. Zložil Anton Zadražnik.)
4. Mi šmarnice obhajamo, * Marij' na čast darujemo. (Primskovo na Dol.)
5. Karkoli rožic je poljā, * Kar gora, vrt, jih log imā. (Zl. J. Valjavec.)
6. Marija, Kralica majnika. (Sv. Marjeta na Drav. polju.)

Zapisal in prepisal sem še več napevov za pesmi, ki se pojō v majniku. Ker so pa že bolj novejšega izvōra, jih ne bom tu našteval, ker ta celi seznamek (t. j. od vseh pesmi) ima namen podati javnosti seznam le bolj starejših pesmi, novejše pridejo tu le izjemoma v pošteu.

Vnebovzetje Marijino.

1. Dans je odprlo se sveto nebō. (Ig. Bitenj, Šenturška gora.)
2. Vesel'te se nebesa, * Ena D'vica gor gre. (Zl. M. Kračman. Pijava gorica.)
3. Na dananšni dan * Želi vsak kristjan. (Krtina-Dobrepolje.)
4. Glih na ta dananšni dan. (Stražišče pri Kranju.)
5. Kam se Greišniki čmo diati, * Žiher... (Šmarje-Dobrepolje.)

Srce Marijino.

1. Kristjani, povzdignilno * Na čast Marije glas. (Zatoliče pri Ptuju.)
2. Bodi tauženkrat češena, * Mati božje milosti. (Šenturška gora.)

Rojstvo Marijino.

1. Dones se mi vsi veselimo. (Komenda pri Kamniku.)
2. Mi se dons vsi veselimo. (Iz lista J. Kržiča, bivšega org. v Tomišlju.)
3. Dans veseli oznanijmo. (Zatoliče, Šenturška gora. Bes. zl. Potočnik.)
4. Kako očmo mi zapeti? * Našo dovžnost dopovnit. (Šenturška gora.)

Ime Marijino.

1. O žiher se veselimo, * Ktir smo prou verni ludie. (Zelo stara.)
2. Ves vesel * Bom zapel * Sveto pesem z dna srcá. (Sava. Bes. zl. J. Volčič.)
3. Sveto, sveto * Je Marija Tvoje Ime. (Zatoliče pri Ptuj. Bes. zl. J. Virk.)
4. K Tebi Marija * Vsmiljena mati. (Zatoliče pri Ptuj. Bes. zl. J. Virk.)

Kraljica sv. rožnega venca.

1. Za verne kristjane * So rož'ce vkup zbrane. (Ilova gora na Dol.)
2. Med rožcami celga svetá * Maria najlepši cvet 'ma. (Zatoliče pri Ptuj.)
3. Kraljica venca rožnega, * Naj celi svet ti hvalo dá. (Štajerska.)
4. Pogledjte duše vertec zlat, * Marijo v vrtu rože brat. (Štajerska.)
5. Pred Marijo pritecimo, * Vsak naj jo slavi goreč. (Šenturška gora.)
6. Marija lubezniva, * Se dnes pridruži nam. (Zatoliče pri Ptuj.)
7. An lep cir nam je posvan, * Glih na svet'ga Roka dan, * V leto cerku Bitensko,
* V leto faro Böhinjsko. (Od roženvenske bratovščine. Pela Šprahova Lenka iz Bitnja v Bohinju.)
8. Češčena si Marija, * Vsa polna milosti. (Štajerska.)
9. O Marija, hiša zlata, * Ti si ta nebeška vrata, * Dons te hočma počastiti, * Sveti roženkranc moliti. (Ilova gora na Dol.)

XVII. Pesmi v čast Materi Božji.

1. Marija Teb' čast čem hvalo zapef'. (Pcdgozd, Krtina na Gor.)
2. Lepa si, lepa si roža Marija. (Vrba na Gor., Vrdun, Zaplana.)
3. Kaj je za 'n trošt in veseljé. (Iška Loka pri Igu.)
4. Strop nebes * ti povej * Kol'ko zvezdic šteješ ti? (Ig pri Ljubljani.)
5. Kaj čmo danes reč', * Kam čmo danes teč'. (Pijava gorica pri Igu.)
6. Vzdigni se jezik moj zvestu * Čast in hvalo poj lepu. (Matena pri Igu.)
7. Dones k Marini časti * Želim s prauga serca. (Dobrepolje na Dol. Ambrozič 1775. I.)
8. O ti prežlahtni stan * Marijin imen'van. (Šmarje na Dol. itd.)
9. O Marija čista D'vica * Zemle in nebes Kralica. (Beričevo pri Ljubljani.)
10. Naše usta odprimo * Marijo častimo. (Šmarje na Dol.)
11. Vesel' se zemla in nebó. (Beričevo pri Ljubljani.)
12. Ah zvezda prelepa kok svetiš se zlo. (Beričevo pri Ljubljani.)
13. O ti Kralica Arhangeljska. (Šmarje na Dol.)
14. Oh odpri se nam nebó * Oh odpri se nam svet rej. (Šmarje-Kamnik.)
15. Te kličem, te vabim kristjan na ta krej. (Beričevo pri Ljubljani.)
16. Češena Marija Ti! (Ilova gora na Dol.)
17. Kedor to veselo pesem zna. (Mala Loka na Gor.)
18. O Marija, naša Mati. (Bičeje na Dol.)
19. Oh Marija, vprašam Te. (Kleče na Gor.)
20. Pejmo kè u vertec zali. (Kleče na Gor.)
21. Veselje neizgruntano * K' je v nebesih znajdeno. (Vinje na Gor.)
22. Marija luba Mati. (Za pri sobotnih večernicah. Iz Kroke na Gor.)
23. Tavženkrat si ti češena * O Marija rožni cvet. (Vinje, Bohinj, Primskovo itd.)
24. Te ljubit' Marija jas vedno želim. (Zatoliče pri Ptuj.)
25. O pogledjte lubi vi kristjani vsi. (Zatoliče pri Ptuj.)
26. Prelepe svetle zvezdice * Na nebu... (Zatoliče pri Ptuj.)
27. Predragi kristjani, ki tukaj smo zbrani. (Zatoliče pri Ptuj.) *
28. Marija nebeška Kraljica, * Si... (Zatoliče pri Ptuj.)

29. Spomni se kraljica mila, * Da... (Zatoliče pri Ptuj.)
30. Našo štimo vzdignimo. (Matena pri Igu.)
31. Bod' češena sveta D'vica. (Gozd nad Kamnikom.)
32. Angele' v nebesih hodijo. (Gozd nad Kamnikom.)
33. Premila Marija vso hvalo na glas. (Iz Gojzda. »Drobtinice« 1856. leta.)
34. Jest vam prelubi farmani * Dones serce budim. (Iz Šutne pri Škofji Loki.)
35. Češena Marija, Gnad polna si ti. (Iz Šutne pri Škofji Loki.)
36. O Marija, bodi češena. (Zgornji Bitenj pri Kranju.)
37. Lepa si zvezda nebeška Marija Ti. (Zg. Bitenj pri Kranju.)
38. Kristjani, zdej pouzdignimo * Hvaležno... (Šutna pri Škofji Loki.)
39. Poveite mi, kdo je Divica * K' se... (Šutna pri Škofji Loki.)
40. Srečna si kranska dežela ti. (Od Cerngrobske Marije. Šutna pri Škofji Loki.)
41. Češena s' Marija Vrhangelška. (Krtina na Gorenjskem.)
42. Marija čista D'vica. (Primskovo. »Zg. Danica« 1870. l., str. 175.)
43. O Maria, roža žlahtna. (Iz lista J. Kržiča, bivšega org. v Tomišlju.)
44. O lepa Marija, si božja danica. (Štajerska.)
45. Častite Marijo nebeški duhovi. (Matena. Besede v »Zgodnji Danici«.)
46. Kaj očmo mi zapeti? (Šmarje na Dolenjskem.)
47. Luba Ma' moje veselje. (Šmarje na Dolenjskem.)
48. O Marija, polna gnade. (Primskovo pri Litiji; Šmarje na Dolenjskem.)
49. Uněmi duh se moj * U hvaležnosti. (Šmarje na Dolenjskem.)
50. Marija, moje želje. (Primskovo.)
51. Le pridi kdor bel zna * Mario počastiti. (Šmarje na Dolenjskem.)
52. Sedej mi vzdignimo * Veselo štimo. (Primskovo.)
53. O Marija Rožica, * Zvolena in žlahtna vsa. (Šmarje na Dolenjskem.)
54. Semkej pridi ti moj človek. (Šmarje na Dolenjskem.)
55. Marija narlepši, narlepši. (Primskovo.)
56. Koljk'rat že o Mati moja mila. (Primskovo. Besedilo zložil J. Volčič 1854. l.)
57. K teb' Marija lubezniva. (Šenturška gora. Besedilo zložil L. Dolinar.)
58. Revni človek, poln slabosti. (Šenturška gora. Besedilo zložil L. Dolinar.)
59. Kaj s' je Bog na sveti zvōlu. (Šmarje, Zaplana.)
60. Slava, slava, slava Ti Marija! (Šmarje na Dolenjskem.)
61. O Marija D'vica, * Serce h teb' kepi. (Šenturška gora.)
62. Bod' češena mi * Dvica sveta ti. (Šenturška gora.)
63. Na svet' pa levš'ga cira ni, * Kakor si Marija Ti. (Predoslje pri Kranju.)

Razen teh starih Marijinih sem zapisal tudi mnogo napevov na umetne novejšje Marijine pesmi, katere so zložili Potočnik, Virk, Volčič, Hicinger, Praprotnik, Jeran in drugi. Take vrste Marijinih napevov sem zapisal okrog 60.

Ivan Pivk:

IZ ODBORA CECILIJINEGA DRUŠTVA V LJUBLJANI.

Seja Cecilijinega društva dne 28. novembra t. l. Navzoči: Predsednik P. H. Sattner in odborniki: Mantuani, Pivk, Premrl, Steska.

Odbor sklene, da naj se poskusi dobiti od mariborske učiteljske pripravnice orgle, ki jih ondotna šola itak ne rabi. V ta namen se peljeta v Maribor ravnatelj Premrl in dvorni svetnik dr. Mantuani. Orgle bi se postavile na kor alojzijeviške kapelice in bi služile gojencem orglarske šole za vajo.

Za podporo se tudi letos naprosijo vsi oni denarni zavodi, ki so se lansko leto odzvali.

Ravnatelj Premrl poroča o orglarski šoli, da ima letos 4 nove gojence, skupno 20 rednih in 1 izrednega gojenca. Vpeljal se je z letošnjim šol. letom

nov predmet: občinsko tajništvo, 2 uri na teden in sicer na predlog oblastnega odbora, ki učitelja tudi plačuje.

Zavarovalnina šole se je v smislu sklepa zadnje seje zvišala.

Ravnatelj Premrl prosi odbor, naj razmišlja, kje bi se dobila nova moč, ki bi oskrbovala upravo »Cerkvenega Glasbenika«, ker je zanj to delo v resnici prenaporno.

Msgr. Steska se naprosi, da razmišlja do prihodnje seje, kako končno-veljavno urediti vprašanje odobrenja cerkvenih skladb po škof. ordinariatu.

Ravnatelj Premrl napravi do prihodnje seje novo razvrstitev nadzornikov organistov po posameznih dekanijah.

Končno se je vršil razgovor, kako najti novih potov, da se odpomore mizernemu gmotnemu položaju naših organistov.

ORGANISTOVSKÉ ZADEVE.

Občni zbor »Podporna društva organistov v Ljubljani« se je vršil dne 24. oktobra t. l. Ob 10 dopoldne je bila v stolnici sv. maša s petjem, nato se je pa vršil občni zbor v »Rokodelskem domu«. Poleg običajnih poročil predsednika, tajnika in blagajnika je bila na dnevnem redu tudi sprememba pravil. Pravila so se spremenila v toliko, da se bo odslej društvo imenovalo »Društvo organistov v ljubljanski škofiji« in ne več »Podporno društvo organistov in pevovodij«, dasi bo tudi za naprej društvo dajalo podpore v smislu društvenih pravil.

Enako kakor ljubljansko, je tudi štajersko celjsko društvo spremenilo svoja pravila tako, da imata zdaj obe društvi, naše za ljubljansko, štajersko pa za mariborsko škofijo enaka pravila, kar bo pospešilo tesnejši stik med obema organizacijama.

Predsednik je poročal o akciji, ki jo namerava podvzeti društvo, da zavaruje vse organiste pri pok. zavodu v Ljubljani in jim vsaj za starost preskrbi nekaj podpore.

Tajnik je poročal o delovanju društva. Povedal je, kolikim članom je bila podeljena, oziroma odklonjena podpora. Priporočal je večjo stanovsko zavest in večje zanimanje za društvo. Blagajnik je podal poročilo, iz katerega je razvidno, da je imelo društvo dohodkov 9766 Din in stroškov 7767 Din, tako da znaša prebitok 1999 Din. Celo sedanje društveno premoženje pa znaša 4584 Din 66 par.

Občnega zbora se je udeležil tudi zastopnik celjskega društva in predsednik »Zveze organistov za Slovenijo« g. Franc Klančnik. Podal je na kratko poročilo o delu »Zveze« za organistovski stan, nakar je bil po kratki debati občni zbor zaključen.

KONCERTNA POROČILA.

I. Koncerti v Ljubljani. 21. septembra se je vršil koncert Berlinske Filharmonije, ki je pod izbornim vodstvom dr. Kunwalda precizno in dovršeno izvedla Regerjeve variacije na Mozartov tema iz klavirske sonate v A-duru s svojevrstno končno fugo, Straubovo simfonično sliko »Till Eulenspiegel« (Pavlihove šale) in Čajkovskega 5. simfonijo v E-molu. — 5. oktobra sta dala baritonist dvorne opere v Stockholmu Karl Hellgren in sopranistinja dunajske ljudske opere Käthe Staller-Stotter večer pesmi in arij. Pela sta v raznih jezikih. Stallerjeva tudi dva slovenska samospeva (enega Lajovčevega in enega Devovega). Boljši je bil Hellgren. Tudi njegovi dodatki so bili dragoceni (posebno arija iz »Seviljskega brivca«). — Pevski odsek

»Grafika« v Ljubljani je priredil 6. oktobra koncert ob priliki 60 letnice obstoja grafične organizacije v Sloveniji. Zbor pod vodstvom prof. A. Gröbminga je bil jako vlit, izenačen in je točno, dobro pripravljeno, mehko prednašal pesmi Prelovca, Hajdriha, Schwaba, Jereba, Schuberta, Premrla, Ravnika, Mirka, Gotovca in E. Adamiča, Sodeloval je nadarjeni basist Marjan Rus, ki je izvrstno zapel dva Straussova samospeva in solo v Schubertovem zboru »Glasbi«. — 26. oktobra je koncertiral slavni španski čelist Casper Cassado ter igral Frescobaldija, Boccherinija, Griega, Beethovna, Granadosa, Moszkowskega in Dunklerja. Cassado je nudil prvovrsten glasben užitek. — 28. oktobra je bil koncert Pevske zveze. Nastopili so kamniško, ljubljansko, logaško, radovljiško, savsko, stiško in tržiško okrožje. Nekatera okrožja so dosegla prav čedne uspehe. Skupno so zbori nastopili s Klemenčičevo »Slanico« v ženskem zboru, s Foersterjevim moškim zborom »Povejte ve, planine!« in P. H. Sattnerjevim mešanim zborom »Vrbica«. Krasno je donela »Slanica«. Celoten uspeh je bil časten. Posamezna okrožja so vodili njih pevovodje (Žagar, Mejač, Rozman, Cerar, Primožič, Bajuk, Fabjan); skupne nastope prof. Bajuk. — 9. novembra je v Ljubljani prvič nastopil mlad violinist Vlastimir Ješić. Igral je Corellija, Cuia, Dohnanija, Bacha, Schuberta, Sarasateja in Kubelika. Tega koncerta nisem slišal. — 11. in 12. novembra je pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« priredilo dva koncerta. Prvi dan se je vršil mladinski, drugi dan večji, vsem pristopen koncert. Mešani zbor je nastopil s skladbami Železnika, Santla, Mirka, Jobsta, Lajovica, E. Adamiča in Pavčiča. Moški zbor je zapel en Mirkov, en Pavčičev in en Železnikov zbor. Skladbe so bile po večini dobro izbrane in izvrstno prednašane, samo Pavčičeve »Bolne rože« so nekoliko bolehale. Veselilo nas je in vsa čast pevovodju »Ljublj. Zvon« g. Prelovcu, ki je prinesel na svetnem koncertu tudi dva cerkvena zbora skladateljev Jobsta in Železnika s spremljanjem klavirja in harmonija. Prav dober vtis sta napravila. Pri obeh koncertih je sodeloval operni pevec g. Betetto s samospevi Pavčiča, Premrla, Savina in dr. Josipa Ipavca. — 19. novembra se je vršil simfonični koncert Muzike dravske div. oblasti v proslavo ujedinjenja kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Orkester, pomnožen z godbeniki mariborke vojne godbe in nekaterimi ljubljanskimi glasbeniki, je pod dr. Čerinovim vodstvom izvajal državno himno, dva gorko občutena Bachova korala: »Objokuj, človek, svoje grehe« in »V Tebi je radost«, mogočno Milenko Paunovičevo Jugoslovansko simfonijo v treh stavkih, izmed katerih sta dva silno krepka, široko zastavljena, srednji je pa prijetno idiličen, pa tudi bujnega življenja poln. Pri zadnji skladbi: Cesar Franckovih izredno lepih, nežno zamišljenih Simfoničnih variacijah je sodelovala pianistka gdč, Jadviga Poženelova in izvedla svoj part v največje zadovoljstvo prisotnega žal ne preveč številnega občinstva. Cel popolnoma uspeli koncert bi bil zaslužil več zanimanja kot ga je. — 22. novembra se je vršil v stolnici cerkven koncert Cecilijinega društva za stolno župnijo. O njem poročamo več na drugem mestu. — 26. novembra je koncertirala Akademsko Filharmonija iz Prage pod vodstvom ing. Otokarja Kozela. Izvajala je Smetanovi simf. sliki »Višehrad« in »S čeških logov in gajev«, Fibichov »V podvečer«, Dvořakovo »Legendo« op. 59. in istega skladatelja Slovansko rapsodijo op. 45. Koncert je — kakor sem čital — prav lepo uspel.

II. Koncerti drugod. V Zagrebu je 29. septembra na koncertu v stolnici pevsko društvo »Kolo« izvajalo Širolov oratorij »Zadnja pričest sv. Hieronima«. Vodil je skladatelj sam. — V Gor. Logatcu je bil 30. septembra cerkven koncert, ki ga je priredilo ljubljansko pevsko društvo »Sloga« pod vodstvom H. Svetla. — Isti dan je na Lokah pri Zid. mostu imelo pevsko okrožje »Pošavjec« pevski koncert. — Ljubljanska Glasbena Matica je v oktobru priredila najlepše uspelo pevsko turnejo po Poljskem. — V Ptujju je bil 2. oktobra koncert čelista prof. Sedlbauerja in ptujškega klavirskega tria. — 18. novembra se je v Domžalah vršil cerkven koncert o priliki blagoslovljenja novih Jenkovih orgel. Sodeloval sem podpisani s šestimi orgelskimi točkami, domači pevski zbor pa je pod vodstvom dr. A. Dolinarja zapel Gloria in Credo iz Foersterjeve Missa solennis ter več novejših cerkvenih pesmi. — Pevsko društvo »Maribor« je 21. novembra izvajalo v

frančiškanski cerkvi v Mariboru pod vodstvom stolnega kapelnika Gašpariča Mozartov Requiem, in ga ponovilo 25. novembra v Celju. — 28. novembra je bil v Ptujju koncert klavirskega tria o priliki 100 letnice Schubertove smrti. St. Premrl.

DOPISI.

Vič. Gospod urednik! Pošiljam Vam poročilo Pevskega krožka cerkvenega zbora na Viču. Vodstvo zbora sem prevzel v jeseni leta 1925. Številčno je močan, šteje namreč 16 ženskih in 18 moških glasov. Pevske vaje imamo redno trikrat na teden, v torkih ženski, v četrtek moški in v petek mešani zbor. Obisk vaj je reden. Vsak član je strogo obvezan udeležiti se vaj; ako je nujno zadržan, se mora opravičiti. V teku treh let smo imeli dva samostojna koncerta: v Mengšu l. 1926, v Selcih nad Škofjo Loko pa l. 1927. Pri Pevski zvezi smo nastopili dvakrat: v Št. Vidu, v Preski in letos ob priliki Katoliškega dneva na Viču. Poleg tega poje zbor šestkrat na leto v Društvenem domu na Glincah. —

Latinske maše smo izvajali sledeče: P. H. Sattner: Missa Seraphica; Wagner: Jubilate Deo; dr. A. Faist: Missa seksta (pastoralis); Řihovski: Missa Loretta; dr. Karl Scholz: Missa in D ter Gollerjevo: Missa Loretta. Spremenljive dele sv. maše pojemo deloma koralno, deloma od Griesbacherja.

Slovenske cerkvene pesmi pojemo skoraj iz vseh zbirk, kar jih je izšlo, prevladujeta pa Premrl z mašnjimi in obhajilnimi ter Sattner z Marijinimi. Premrla bi imenoval skladatelja Evharistije, njegove obhajilne pesmi izžarevajo evharističnega duha. Istotako je Sattner Marijin skladatelj, njegove Marijine (Planike, Kraljica miru) so polne miline! Prav radi pojemo tudi skladbe, ki jih prinaša naš odlični »Cerkveni Glasbenik«.

Zbor je samostojno pevsko društvo in ima svoj odbor. Predsednik mu je g. Alojzij Oblak, ki je lani obhajal 30 letnico, odkar je član oziroma predsednik zbora. Poleg pevskih članov imamo tudi ustanovne in podporne člane. Denar, ki ga dobimo od teh članov in od raznih krožkovih prirediteljev, porabimo večinoma za note, nekaj pa za izlet, ki ga napravimo vsako leto. Letos smo bili v Bohinju.

Letos za veliko noč smo si nabavili električni motor za meh pri orglah. Montiral ga je mojster Jenko iz Št. Vida za 7000 Din. Prav dobro deluje, le nekoliko preglasen je.

To bi bilo moje poročilo.

Kanizij Fricelj.

Idrija. Drugi cerkven koncert se je vršil v tukašnji farni cerkvi sv. Barbare dne 23. septembra 1928 s sledečim sporedom: I. 1. M. Brosig: Preludij op. 8 b št. 11 (orgle); 2. Gounod: O salutaris (tenor solo); 3. Vodopivec: Kristus Kralj (mešan zbor); 4. Železnik: V bolesti tihi (mešan zbor); 5. Vodopivec: Srce dviga se (tenor in bariton solo); 6. Jobst: Odprite se (mešan zbor); 7. Arhangelškij: Gospod usliši (meš. zbor). — II. 8. Liebig: Preludij št. 6 (orgle); 9. Sattner: Brezmadežna (mešan zbor); 10. Klemenčič: V tihem senčnem logu (alt solo in zbor); 11. Železnik: O Brezmadežna (mešan zbor); 12. Vodopivec: Krasna vseh devic (tenor solo); 13. Kimovec: Večerni zvon (mešan zbor). — III. 14. M. Brosig: Fantazija op. 55 (orgle); 15. Vodopivec: Pesem naša (sopran, bariton solo in zbor); 16. Mav: Rožni venec (tenor solo in zbor); 17. Mav: Ave, o čista Ti (mešan zbor); 18. Premrl: Za dom in rod (mešan zbor); 19. Wagner: Jubilate (mešan zbor); 20. C. H. Swift: Cerkvena koračnica (orgle).

G. dekan M. Arko je v pridigi v nedeljo zjutraj razložil visoko vrednost in pomen cerkvene pesmi ter dodal, da cerkven koncert ni kaka baharija, kakor se nam to rado očita, temveč da ima namen v velikem zboru pokazati naše najnovejše umetne skladbe. Ob nedeljah tega ni mogoče. Imamo v Idriji 3 sv. maše s petjem, odkar šolska mladina pri sv. maši redno poje, in se zato pevski zbor mora razdeliti. Pri koncertu pa nastopijo vsi in teh je ravno 60. — Pele se bodo najnovejše skladbe. Ena ima komaj 5 dni življenja. V torek, 18. septembra jo je skladatelj dovršil, v sredo poslal v Idrijo, kjer smo jo hitro razmnožili, da smo jo še zvečer pri vaji naštudirali in danes, v nedeljo, se bo že pela. Novejšega pač ni mogoče podati. — Tako je pridigoval g. dekan in s tem

vzbudil velikansko zanimanje za popoldanski koncert. Udeležba je bila ogromna, cerkev natlačeno polna; vseh poslušalcev cenijo na okrog 1800 glav. Devet autokerjer in izredno veliko število avtomobilov je pripeljalo od daleč prijatelje glasbe; pevski zbori idrijskega dekanata so prišli polnoštevilo. Žalibog je moralo mnogo ljudi oditi, ker ni bilo več prostora.

Pa se je v resnici tudi izplačalo priti od daleč v Idrijo h koncertu, od katerega smo imeli izreden glasbeni užitek. Zbor, ki šteje 60 pevcev in pevk, je vodil akademik g. Anton Knap, ki je s svojim temperamentnim in sigurnim dirigiranjem znal izčrpati vso lepoto podanih skladb. Izgovarjava besedila je bila vzorna, ravno tako dinamika in agogika. Sodelovali so pri koncertu kot solisti: g. Jožko Bratuž, tenorist, g. Adi Gruden, baritonist, gna Terezija Kenda, sopranistka in gna Leopolda Rupnik, altistka. Razen prvega so vsi Idrijčani. Vsi solisti so prav dobro izvršili svojo nalogo. Organist g. Anton Uršič, ki je izvajal orgelske komade, razpolaga z zelo dobro tehniko zlasti v pedalni igri. Najboljša je bila Brosigova fantazija. Koncert je v vsakem oziru izborno uspel.

Vinko Vodopivec.

Iz Gorice. — Dva zgleda, kako »napreduje« zvonarstvo od nas doli na jugu. — Zvonarna De Poli v Vidmu je prejela v prelitje tri majhne bronaste zvonove, vlite v Fermo (v srednji Italiji) v zvonarni Pasqualini, ustanovljeni leta 1715. Iz te zvonarne imamo eno zvonilo na Vipavskem in eno na Tolminskem. Ko je bilo vse pripravljeno za preliv, so začeli delavci te zvončiče razbijati. Pa ojoj! Tolkli in udrihali so po njih, a prišel je poldan in zvončiči so bili še celi. Popoldne jih pošlje zvonarna v tovarno, kjer razbijajo topove z batom težkim 14 kvintalom. Tudi temu velikanu so se trdoglavci dolgo časa upirali.

V neko vas so došli novi odškodninski zvonovi iz Luke v Toskani (zvonarna Magni). Na prvi pogled je spoznati, da so zvonovi medlo-srebrno broncirani. Namazani morajo pa biti z grafitom; kajti kdor se jih z roko dotakne, si jo umaže kot bi poostril cel ducač svinčnikov. Če že narahlo pogrnjena svilena ruta potemni zvonu glas, kaj šele tako mazilo! In ti zvonovi so prestali uradno kolavdacijo! Zares krasno prostost uživajo zvonarji naših odškodninskih zvonov!

Ivan Mercina.

Šturje. Ako listamo stare številke »C. Gl.«, dobimo že razna poročila v cerkveni glasbi v Šturiji. Iz tega se da sklepati, da so petje v Šturiji že od nekdaj zelo gojili. Mislím pa, da se je svoječasno največ pobrigal za dostojno petje v cerkvi gosp. mons. Arko, bivši župnik v Šturiji in sedanji dekan v Idriji. Zadnji čas pred vojsko in nekaj let po vojski je vodil petje domači organist in občinski tajnik Kristjan Kovšca, ki je dovršil orglarsko šolo v Ljubljani, ter zvest idejam orglarske šole ves čas skrbel za dostojno in liturgično cerkveno petje. Ko je organist Kovšca meseca aprila leta 1922. umrl, je tedanji, danes tudi že pokojni prezgodaj umrli gosp. župnik Leban popolnoma posegel v cerkveno in narodno petje v Šturiji, ter krenil na nova pota. Ker je bil izboren pevovodja, je osnoval številen pevski zbor, ki je kmalu zaslovel širom Vipavske doline. Imel je dober okus. Izbral in izbrusil je pesmi tako, da se je v bližini težko kdo mogel ž njim kosati. Zložil je tudi več pesmi cerkvenih in narodnih, izmed katerih si je zlasti osvojila srca vseh vipavskih pevcev »Prelepa Vipava«. Človek si nehote misli, da ga je božja Previdnost poslala ravno zadnji čas v Šturije, da je še enkrat poudaril lepoto naše narodne pesmi, preden izgine.

Ko sem sredi lanskega leta prevzel njegov zbor, sem šele prav umel, koliko truda ga je stalo, preden je istega pripeljal do take višine. Naučil je tri latinske maše in sicer Hladnikovo Sv. Družina, Zanglovo Sv. Ludovika, ki smo jo skupno z vrhpoljskim zborom peli na evh. kongresu leta 1923. v Logu pri Vipavi, in Dietrichovo Matero božje. Poleg tega mnogo slovenskih cerkvenih pesmi. Danes pojemo v Šturiji zelo različne pesmi; preproste, da pride ljudstvo do veljave, in umetnejše. Največ rabimo novejših Sattnerjevih (Planike), Premrllovih, Kimovčevih (Večerni zvon), Železnikovih (postne), Hladnikovih, od pok. župnika Lebana, nekaj mojih, kakor tudi iz raznih drugih zbirk. Pripomnim, da imamo do sedaj še precej dober moški zbor, ki

pa nastopa le pri pogrebih. Narodno petje je prepovedano in še cerkveno se moramo učiti v cerkvi. Če omenim, da nekatere novejšje pesmi zlasti Premrlove Božične (Uspavanka), Kimovčeva »Večerni zvon« in Mavova »Mati moja« zelo ugajajo, bi bilo moje poročilo končano.

Fr. Premrl, organist.

Belgrad. Kakor katoličanstvo, je tudi naše cerkveno petje v Belgradu rastle iz skromnih začetkov. Pred desetimi leti je župnik msgr. dr. Wagner zbiral otroke in z njimi vadal hrvatske cerkvene-za-službo božjo. Po njegovi zaslugi — z ljubeznijo je znal pridobiti pevce in pevke — moramo danes govoriti o treh zborih, ki pojo v cerkvi Krista Kralja. Osrednji zbor za nedeljske pozne sv. maše šteje 4 soprane, 3 alte, 4 tenore in 4 base. Materijal dober, vaje redno vsaj enkrat, večinoma dvakrat in trikrat tedensko. Repertoar latinskih maš: 2 Gruberjevi, Sattnerjeva »Seraphica«, Kemptnerjeva »Missa in D«, Krennova »M. P. Leonis« in 2 koralni. Requieme, ki so zelo pogosti, pojem sam (Grießbacher, Harlackner, Premrl, Košak in koralni). Do latinskih ofertorijev in gradualij se še nismo povzpeli. Navadno predpisano besedilo recitiramo in po »običaju« dodamo kako času primerno slovensko ali hrvatsko. Pevci, dasiravno nekateri rojeni Belgrajčani, drugi Hrvati in Nemci, z veseljem pojo slovenske cerkvene, bodisi v originalu, bodisi glede teksta »pogugoslovenjene«. Zastopani so: Kimovec, Mav, Premrl in Sattner; za božič in veliko noč seveda tudi Rihar, Vavken, Cvek in drugi. Za praznik Krista Kralja smo naštudirali Kimovčevo staroslovensko mašo. Nekateri odlični poslušavci so dejali, da so »arije« te mise čudovito lepe, izvajanje dovršeno, a da se katoličani ob latinskem petju bolj domače počutimo... Radi pa bi še in še poslušali vespere, ki jih je duhovščina pela za predvečer istega praznika. Zanimivo je to, da so verniki odobravalni koralne maše v postu in ob pevanju velikotedenskega oficija je bila cerkev pretesna.

Za »Vse svete« smo pri sv. maši peli Brosijevo »Justorum animae«, na grobeh pa mrtvaške vespere, Foersterjevo »O Gospod« (s hrv. besedilom »Vjernim mrtvim«) ter »Vigred« in »Oj Doberdob«. Pel je zbor slovenskih fantov iz železničarske šole.

Pri dijaških sv. mašah poje ženski zbor dijakinj, za spemembo otroški zbor. Uporabljamo Duganovo »Virgini Matri« (hrv. cerkvene za ženski zbor), dalje Novakovo »Crkvenu pjesmaricu« in Premrlovo ljudsko pesmarico. Kolikor morem sklepati iz znanja teh dijakinj, bi rekel, da v belgrajških šolah le površno goje glasbo. S precejšnjim trudom in obojestransko dobro voljo dosežemo vsaj toliko, da preproste skladbe dokaj čedno pojo. — Pri raznih sv. mašah pojo redno č. s. usmiljenke slovenske pesmi. Kljub svojemu obilnemu delu v bolnicah znajo žrtvovati svoj prosti čas za pevske vaje. Pojo z razumevanjem, pobožno in iskreno in mnogi radi petja obiskujejo zadnje nedeljsko sv. mašo. Iste sestre so pri katoliški velikonočni procesiji ubrano in navdušeno prepevale Riharjeve, Cvekove, Ocvirkove in neštetokrat je bilo iz špalirja slišati: »E, baš divno pevaju...« Ob Rešnjem Telesu pa sem združil vse zборе in še otroške glasove, in ob spremljevanju pozavn so zadonele Hallerjeve himne, da je bilo veselje!

Omembe vredno je tudi ljudsko petje o božiču, postu, pri šmarnicah in oktobrskih pobožnostih. Nabito polna cerkev, zvonki glasovi prekmurskih in medjimurskih služkinj in še vojaštvo, delavci, uradniki in še topla polnost Jenkovih orgel, pa smo ob eno- in dvoglasnih pesmih kar v malih nebesih. Zlasti čedne so hrvatske ljudske litanije (tu uporabljamo 4 različne napeve za ves majnik, pa se prav nič ne naveličamo). Verniki, ki besedila ne poznajo, melodijo »brundajo« in množica instinktivno vzvalovi v pristrčen crescendo. Zanimive so tudi hrvatske božične, plemenite v svoji naivnosti. In še to je zanimivo, da slovenske služkinje nimajo niti daleč toliko smisla za ljudsko petje, ko hrvatske, ki celo slovenskim blagoslovnim pritegnejo. In je resnica, da so Hrvatice in Srbkinje moralno jačje od naših deklet.

Jenkove orgle misionarijo. Verniki, tudi pravoslavni, se zbirajo in pokleknejo pred Najsvetejše (pravoslavni rajši k sv. Antonu), ko ob večernih urah vadam iz raznih »orgelskih šol« in preludijev. — V poletju so registri in meh popustili od silne vročine, pa je prišel mojster Jenko in orgle spet proslavljajo Krista Kralja toplo in mehko, pa

zopet vneseno krepko. Kljub maloštevilnim registrom se ob spretni registraciji dajo izvesti najrazličnejše kombinacije. Dirigent belgr. opere, g. Matačić, je za naše orgle ves navdušen in se kar ne more ločiti od njih, kadar ga prilika na naš kor zanese. Celo srbski časopisi, ko poročajo o cerkvenih svečanostih ob državnih praznikih, stalno omenjajo »sviranje orguljac.

Toliko zaenkrat. Pozneje morda o petju v pravoslavnih cerkvah in še kaj o našem petju. Tomaž Ulaga, kaplan.

OGLASNIK ZA CERKVENO IN SVETNO GLASBO.

Alojzij Mav: *Kje ste bili angelci?* Otrokom in drugim za božič zapel. Cena 3 Din. Dobi se pri skladatelju v Celju in po knjigarnah. Prav ljubka pesmica s tremi izvirnimi Mavovimi vsticami in enako ljubka v napevu in priredbi. Zelo lahka za izvajanje. Le sezite po nji!

Ciril Pregelj: *Nageljčki III.* Zbirka dvo- in troglasnih pesmi za višjo stopnjo osnovnih šol. V Ljubljani 1928. Založila Jugoslovanska knjigarna. Cena 26 Din. — Kakor v prvem in drugem delu je tudi v tem izdajatelj Nageljčkov zbral in priredil v celoti prav primerne pesmi. 46 jih je dvoglasnih, 12 troglasnih, v dodatku še tri dvoglasne domovinske. Pesmi so po večini narodne oziroma take, ki so se našemu ljudstvu že zelo prikupile in nekako ponarodele. Sem ter tja bi si želel pač kako majhno spremembo v harmonizaciji, a po večini je dobra. Ne vem pa, zakaj so nekatere pesmi poljubno spremenjene, n. pr. Savica (str. 5) v ritmičnem ozir. melodičnem oziru, Gor čez jezero (str. 17) deloma v altu, ki ima pravzaprav napev, Fantje se skup zbirajo (str. 30), ki sem jo slišal na Vipavskem v I. delu ritmično nekoliko drugače, Foersterjeva Planinska (str. 36), ki bi morala imeti dvopolovni in ne štiričetrtinski takt; melodično pokvarjena je na str. 54. pri besedah »na planine vrejo želje«, kjer mora biti pri »vrejo« g a h a in šele pri »je veselje« g a cis h. Napev pesmi str. 38 ozir. 56 »Pojte, pojte drobne ptice« je moj, ne naroden; vzet je iz mojega peteroglasnega mešanega zbora »Pojte, pojte«, izšel v zbirki zborov hrv. pjev. saveza v Zagrebu 1923. — V celoti je zbirka za šole in dom jako porabna in vsega priporočila vredna. Premrl.

Marko Bajuk: *Mera v slovenski narodni pesmi.* V Ljubljani 1928. Izdala in založila Pevska zveza v Ljubljani. G. profesor Bajuk se je kot priznan poznavatelj in širitelj slovenske narodne pesmi v pričujoči knjigi lotil vprašanja glede mere v naši narodni pesmi. Kritično je obdelal celo vrsto zbirk: Žirovnikove, Gerbič-Malenškove, Gerbičeve, Prelovčeve, Bajukove, Devove, Kocjančičeve, Mihelčičeve, Adamičeve, Švirkaršičeve in nekaj pesmi iz »Pevca« ter ugotovil, da naša narodna pesem nima petdelne mere, temveč le zloženo dvo- in tridelno ozir. tri- in dvodelno. Knjiga je lep prispevek k poznavanju slovenskih narodnih pesmi sploh in zasluži, da bi jo brali in upoštevali predvsem vsi naši glasbeniki. Premrl.

Zorko Prelovec: *Nageljni rdeči...*, moški zbor z baritonskim solom. Založilo pevsko društvo »Ljubljanski Zvon«. Cena 5 Din. (Nam skladba ni došla v pogled in oceno. Prosimo o priliki.)

Anton Grum: *Tri podoknice* za mešani zbor. Op. 50. 1928. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena 6 Din. — Trije poljudni, dokaj pevni zbori, ki se v njih nekako srečujeja zmerni starejši svetni in zmerni novejši cerkveni slog. Prav primerni za podoknice sta prva in tretja. Pri besedilu »zadoni iz src napev krepak« naj se opusti označeno pojevanje v moči. To je le stara razvada, da mora skoro vsak konec ozir. sklep tiho izveneti, če tudi besedilo drugače zahteva; kakor tudi nekateri redno vsak konec zategujejo, kar istotako nima pravega smisla. V drugi pesmi naj v drugem taktu druga vrsta altovski gis razveže v a in ne v f; tudi v prvem taktu 4. vrste je bolje, da gre alt čez fis na gis in ne čez f. Pri sklepu »Lahko noč« v 3. podoknici naj tenor v 2. taktu zadnje vrste poje mesto polovinke h raje c h kakor višji glas, kar bo vsekako bolj ubrano kakor pa sedanja rezka disonanca.

Anton Grum: 5. venček slovenskih narodnih pesmi. Za mešani in moški (ozir. ženski) zbor. Op. 51. V Ljubljani 1928. Založila Jugoslovanska knjigarna. Cena 16 Din. — Gospod skladatelj je v pričujočem zvezku v venček povezal in priobčil nekaj deloma manj znanih, nekaj pa znanih narodnih pesmi. Priredba je v celoti dosti dobra; le sem ter tja so kake pomanjkljivosti v vodenju glasov. Najbolj motijo tako zvane šepaste oktave v varianti 5. pesmi. To, da se gibljejo glasovi tuintam vsaj nekoliko samostojno, treba šteti prireditelju v dobro. Vendar pripominjam, naj tisti glas, ki pove kaj samostojno v glasbenem oziru, stori isto tudi v besedilu (št. 9!). Končno omenjam še to, naj bodo v partiturah takti izpisani v posameznih vrstah vedno celi, ne ločeni na dve vrsti.

Leopold Belar: Ave Maria za štiri moške ali štiri ženske glasove. Ponatis leta 1885. izišle skladbe. Izdal jo je nanovo pokojnega skladatelja sin prof. dr. A. Belar, dež. šol. nadzornik v pokoju. Skladba je preprosta, lahka, zložena v nekdanjem strogem cecilijanskem slogu. Peti jo more tudi tenorist-solist.

Hinko Druzovič: Deset let slovenske glasbe v Mariboru (1918—1928). Ponatis iz Časopisa za zgodovino in narodopisje, letnik 1928. Jako zanimiva, točna in poučna razprava ozir. statistika. **Premrl.**

Adam Ravbar, opereta v štirih dejanjih. Spisal in uglašil **Josip Lavtižar.** Samozaložba. Rateče-Planica. Stane 44 Din. Obsega 46 velikih kvart-strani. Besedilo samo 6 Din. Igre, cele podane v petju, so na naših podeželskih odrih še skoro novost. Zato je samo ob sebi razumljivo, da morajo biti prvi poskusi v glasbenem oziru čim preprostejši, drugače je nevarnost poloma najbližja. Lavtižarjev slog, ki na pevsko stran tako rekoč ne stavi nobenih zahtev, je pripraven začetek, dokler se naši pevci ne navadijo igralsko rutino združevati s pevsko tehniko. Spremljava je prirejena za harmonij. V petju se menjavajo solisti z zbori, moškimi in mešanimi. Zelo pičlo odmerjena sredstva pri harmonizaciji bi gotovo začela utrujati poslušalca, ker se vedno ponavljajo, vendar je snov, ki je vzeta iz narodne pesmi, toliko dramatična, da se ta enoličnost glasbenega izražanja z lahkoto zakrije. Spevoigra bo dosegla na odrih uspeh. **Zabret.**

Osem božičnih pesmi. Za mešani zbor in orgle uglašil **Josip Lavtižar.** Samozaložba. Zbirka se dobiva pri skladatelju (župnik, Rateče-Planica) in v Jugoslovanski knjigarni. Stane 12 Din. Tistim zborom, ki se boje tudi sence modernejšega načina glasbenega izražanja bodisi v melodiji, harmoniji ali ritmiki, ali pa ga radi neizžolnosti ne zmorejo, bo s to zbirko ustrezno. Skladatelj se strogo drži diatonike in je celotna harmonizacija vedno in dosledno samo opera preproste sopranske melodije in še to v najprvotnejši šolski obliki. Sem pa mnenja, da tudi take skladbe, ki so povsem dostojne, niso odveč. So zbori — žal jih ni malo — ki z velikim trudom zmrevarijo lepo moderno pesem sebi v jezo, ljudem pa v posmeh. Naj se začno učiti in vaditi ob takih skladbah osnovnih elementov pravilnega prednašanja, ki je prvi pogoj lepega petja. **Zabret.**

Stanko Premrl: Requiem. Pro una voce cum organo. Labaci 1928. Sump-tibus »Jugoslovanska knjigarna«. Editio II. — Nobena reč ne dokazuje velike uporablj-
vosti te »črne maše« bolj kakor dostavek II. izdaja. In res je maša za naše razmere kakor nalašč. Melodično in harmonično ni brez zajemljivosti; dasi je lahka, vendar celo nekoliko razvajanemu ušesu nudi prijetne mikavnosti. Obseg je tak, da ga zmore vsak pevec brez izjeme. Skladba se bo po naših cerkvah še dolgo razlegala. Cena 20 Din.

Stanislaus Premrl, Director Chori Cathedralis Labacensis: Missa S. Josephi ad quattuor voces inaequales comitante organo vel instrumentis: I. et II. violina, viola, violoncello, contrabasso; flauto, oboe, clarinetis I. et II., fagotto; cornibus I. et II., trombis I. et II. et trombonis I. et II. Labaci 1928. Sump-tibus Auctoris.

Pričujoča maša je svojo glasbeno silo že davno dejanski dokazala. Kadar so jo zbori peli — in bili so to vedno naši najboljši, najviše stremeči — je vselej mogočno učinkovala. Glasbenega impresionista je zadivila nje venomer se prelivajoča pestra, nasičena barvitost, ekspresionista lepa, gladkotekoča, vsakateremu glasu polno samostojnega izraza dajoča glasbena črta, melodika njena izredno mehka melodioznost, ritmika velika ritmična jasnost in čvrstost, še bolj pa ritmična anomalija v Gloriji, ko proti koncu

v Allegro (Cum Sancto Spiritu) zbor in orkester po isti poti hkrati drvita vsak v svojem ritmu: zbor v izrazitem štiričetrtinskem taktu, orkester, oz. spremljanje v tričetrtinskem, da vse plava, se vse maje, da poslušavec ne čuti več mirnih tal pod nogami, kakor da so se svetovja razgibala.

Je čudna ta maša: po eni strani kaže silno odločnost in mogočno slovesnost. Kakor Gabriel nastopa, ko ga je gledal prerok Daniel, ko je naznanjal prihod Odrešenikov.

Pa je po drugi plati zopet tako čudovito nežna, mehka, ljubezniva, da je v cerkvenoglasbeni literaturi komaj najti podobno božajočih mest. (Qui tollis, Agnus). V Sanctusu se kot v nekakem vrhuncu obe strani zlijeta z istim motivom v čudno enoto. Je nekaj truda z njo — res — toda če kje, se trud tu povrne s stoterimi obrestmi. Treba je pa dobrega zboru, izvrstnega pevovodje, odličnega organista. Maša spada v vrsto najboljših, kar jih je zadnja desetletja izšlo v svetovni literaturi. — Dobi se v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani, v Katoliški knjigarni v Gorici in pri skladatelju. Cena partituri 45 Din, glasovom 4-50 Din, oziroma 15 lir in 1-50 lir. **Kimovec.**

Stanko Premrl: Božične skrivnosti. 16 samospevov za bariton in klavir na besedilo Vitala Voduška. Ljubljana 1928. Samozaložba. Natisnil Čemažar in drug. — Cena 25 Din. Ta ravnokar izišla zbirka božičnih samospevov je prikladna zlasti za razne društvene in koncertne prireditve. Je celotni ciklus, poje se pa lahko tudi posamezne pesmi. Vsi tisti, ki so te pesmi slišali predavati ali jih sami peli, so bili zanje navdušeni. Brezdvomno jih bo vsak pevec vesel. Klavirski stavek ni preveč težak. Daljšo oceno priobčimo prihodnjč. Zbirka se dobi v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani in pri skladatelju.

NAŠI GLASBENI LISTI.

Pevec 1928, 9.—10. Dr. A. Dolinar je pričel objavljati Ignacij Hladnikov življenjepis. M. Tomc je napisal zelo poučen članek o dr. B. Širolinem oratoriju »Poslednja pričest sv. Jeronima« in hkrati o sodobni glasbi. Fr. Kramar poroča, katere pesmi z napevi je napisal med slovenskim narodom. Sledi Vestnik Pevske Zveze, Nove skladbe, Razne vesti. Med njimi so zelo važne pripombe dr. I. Preglja o slovenski narodni pesmi. — V Glasbeni prilogi je zaključen E. Adamičev moški zbor »Kralj Matjaž«, pričanja pa nov M. Železnikov moški zbor »Legenda o svetcu«.

Zbori 1928, 5. prinašajo M. Železnikov moški zbor »Na vasi«, Medfickýjev moški zbor »Bila jednom ruža jedna«, Karol Pahorjev otroški oz. ženski zbor »Na semnju« in ženski zbor »Pomlad gre v cvet«, Peter Jerebov mešani zbor »Veterček moj« in Anton Jobstov mešani zbor »Marijin sem otrok«. — V glasbeno-književni prilogi se nahaja Gustava Strniše pesem »Slavčica«, konec poročila o češkem pevskem festivalu in ustanovitvi Vseslovske pevske zveze, konec dr. Schwabovega članka »Ipavci in jaz«. Zgodovina narodno železničarskega glasbenega društva »Sloga« v Ljubljani. Društvo vodi sedaj operni korepetitor Heri Svetel. Društvo ima podružnici v Novem mestu in na Jesenicah. Zgodovina pevskega društva »Dubrava« v Dubrovniku. Franc Klančnik piše o cerkveni glasbi in organistih in nasvetuje anketo v tem vprašanju. Omenjam, da smo pri zadnjem obnem zboru organistovskega društva v Ljubljani zaenkrat opustili to misel in bomo skušali vprašanje — zlasti glede zavarovanja organistov — kolikor bo mogoče urediti. Slede novosti in iz urednikove in upravnikove listnice.

Nova Muzika 1928, 5. prinaša samo skladbe za klavir. Tu so Jos. Pavčičev Spomin na prvi ples, Janko Ravnikov Melanholični valček, Matija Bravničarjev Tango in Srečko Koporčev Menuet. V mali Novi muziki pa: M. Tajčevičeva I. mala suita, dva Stanko Premrlova otroška plesa (gavota in polka), štirje Emil Adamičevi otroški plesi (Foxtrot, Blues, Boston in Kolo) in Slavka Osterčeva miniatūra (Valse lente).

Sveta Cecilija 1928, 5. ima sledečo vsebino: Nekoji dečji narodni instrumenti (Vlad. R. Djordjević); Vjekoslav Klaić i diletantski okrester Hrvatskog Sokola u Zagrebu (dr. Ant. Goglia); Frančišek Ksaver Križman, izdelovalec orgel (dr. Josip Man-

tuani); Značajke pučkog pjeva na Rabu (dr. Božidar Širola); Vjekoslav Klaić kao klerik (Ivan Jakovina); Bach-Fest u Nürnbergu (dr. Ernest Krajanski; Glasbene sličice (dr. Pero Crnkovački); Sitne muzikalne vijesti iz Engleske (Vl. D.); Martin Borenič (Janko Barlè); Moji memoari († Fr. S. Vilhar-Kalski). Slede dopisi, glazbena literatura in razne druge vesti. — Glasbena priloga prinaša Lavretanske litanije, za troglasni ženski zbor zložila S. Lujza Kozinović.

RAZNE VESTI.

Zemeljske telesne ostanke skladatelja Antona Foersterja so koncem oktobra t. l. prepeljali iz novomeškega pokopališča v Ljubljano in jih pokopali v rodbinski rakvi pri Sv. Križu.

V Mariboru je umrl 22. oktobra t. l. duh. svetnik in mestni župnik pri sv. Petru Matej Štrakl. Pokojni je bil ne le goreč duhovnik, ampak tudi na raznih drugih poljih delaven mož. Kot dober pevec in koralist je pospeševal pravilno cerkveno petje in izdal več obrednih pevskih knjig. Naj počiva v miru!

Operna pevka gospa Pavla Lovšetova se je podala na pevsko turnejo v Ameriko.

Dva orgelska koncerta v Radio — Ljubljana. 1. oktobra je igral g. Ignacij Hladnik izključno svoje skladbe, vmes pel g. Likovič. 6. novembra pa je orgljal g. Stanko Premrl Bacha, Rincka, Ocvirka, Sjögreana, Peronija, Barblana, Canestrarija in Guilmanta.

Slovensko glasbeno društvo »Ljubljana« je na letošnjem občnem zboru izvolilo za predsednika g. Rada Šturma.

V Zagrebu so pri proslavi 60 letnice Društva sv. Hieronima pri slovesni maši v stolnici peli prvič Krsto Odakovo Staroslovensko mašo v čast sv. Hieronimu.

Gosp. Karel Krušič, zvonarski mojster pri Strojnih livarnah v Ljubljani, je obhajal 1. oktobra petdesetletnico svojega zvonarskega delovanja. V tem času je vžil nad 5000 zvonov. Še na mnoga leta!

Ministrstvo prosvete je razpisalo natečaj za glasbeno delo (simfonijo, simfonijsko pesem, suito) ali glasbeno dramo nagrado 8000 Din. Rok do 1. marca 1929. Člani razsodišča so gg.: Petar Krstič, Ivan Brezovšek in Juro Tkalčič.

V ljubljanski operi so 9. novembra prvič vprizorili Stravinskega opero »Oedipus rex«. Besedilo je latinsko. Nastopajo solisti in moški zbor.

G. Franc Jenko, izdelovatelj orgel v St. Vidu nad Ljubljano, je postavil v novembru svoje druge orgle v Domžalah. Orgle imajo dva manuala in 19 registrov. So v glasbenem oziru prvovrstno delo, pa tudi po svoji umetniško zamišljeni omari izredne, svojevrstne. Daljšo oceno priobčimo po kolavdaciji.

Cecilijino društvo za stolno župnijo sv. Nikolaja v Ljubljani je imelo 4. novembra tek. leta občni zbor. Po podanih poročilih predsednika, tajnika, blagajnika in pevodje je bil izvoljen pri volitvah dosedanji odbor. Predsednik je stolni kanonik in župnik dr. Tomaž Klinar.

Član ljubljanske opere g. Svetozar Banovec je v novembru z velikim uspehom gostoval v Belgradu.

Izšel je 3. zvezek Slovenskega biografskega leksikona. Izmed glasbenikov so v njem obdelani sledeči: Hladnik, Hochreiter, Höffern, Hoffmeister, Holmar, Hribar p. Angelik, Hribar Anton, Hubad, Hudovernik Josipina (M. Eleonora), Hudovernik Ludovik, Hybášek, Ipavec: Benjamin, Gustav, Josip in Lojze, Jakelj Gregor, Jakl Anton, Jenko, Jeraj, Jereb, Jobst, Juvanec, Kacin, Kiferle, Kimovec, Klemenčič.

Sveslovenski (sveslavenski) pjevački zbor u Poljskoj 1929. Pod protektoratom Presidenta Republike Poljske Ignatija Mościckoga održati će se u Poznanju prigodom sveopće poljske izložbe dne 18., 19., 20. i 21. maja 1929. na terenu izložbe sve-

slavenski pjevački zbor. Zajedno sa tim zborom održati će se prvi veliki festival savremene poljske muzike. — Program: I. U subotu, 18. maja u 19.30: Koncerat poznanjskih pjevačkih zborova i orkestra te otvorenje zbora. — II. U nedelju, 19. maja u 9: Misa; u 10: proba pjevačkih zborova (poljskih i inozemnih); u 12: svečano otvorenje zborova u prisuću Presidenta Republike. a) Pozdravna kompozicija (izvršuju poznanjski pjevački zborovi; b) govori; c) apoteoza pjesme (izvršuju udruženi zborovi čitavog Slavenstva sa orkestrom); d) apoteoza Slavenstva (izvršuju udruženi zborovi čitavog Slavenstva sa orkestrom) oko 15.000 pjevača, svi pjevaju na poljskom jeziku; u 15.30: koncerat pjevačkih zborova slavenskih naroda; zajednički zbor svakoga naroda nastupa sa dvije vlastite pjesme na svojem jeziku; u 19.30: zborni koncerat poljskih pjevača — event. koncerat stare poljske muzike. — III. U ponedjeljak, 20. maja 10—12: Utakmica okruga Velikopoljskog Saveza; 12—14: međuslavenske utakmice; 15—17: utakmice okruga Velikopoljskog Saveza (nastavak); 17—19.30: međuslavenske utakmice (nastavak); 20: simfonički koncerat opera; 22: rant. — IV U utorak, 21. maja u 9: Razgledavanje grada (varoši); u 12: simfonijski ili oratorijski koncerat; u 16: međuslavenske utakmice (nastavak); u 20: koncerat sa saradnjom nagradjenih zborova. Završetak zbora.

Na čelu sveslavenskoga pjevačkog udruženja stoji kao presjednik g. dr. Leon Surzyński, poslanik sejma (poljske narodne skupštine) u Poznanju, a sekretar udruženja je komponista St. Wichowicz u Poznanju.

Aranžman zbora je preuzeo Velikopoljski Savez pjevačkih kola u Poznanju (kancelarija ul. Polwiejska 35).

Službeni pozivi udruženja pojedinim pjevačkim Savezima, odnosno organizacijama će kasnije doći.

Udruženje može gore navedeni program u pojedinim tačkama izmjeniti.

Kompozicije, koje će se pjevati na utakmicama i zajedno odrediti će se kasnije.

U okviru Sveslavenskoga Pjevačkog Zbora održati će se prvi Veliki Festival savremene poljske muzike, osim toga održati će se koncerti stare poljske muzike, a najodličniji muzikolozi dat će referate o poljskoj muzičkoj kulturi.

DAROVİ ZA CERKVENI GLASBENIK.

Gosp. min. predsednik dr. Anton Korošec 2000 Din; Vzemna zavarovalnica v Ljubljani 200 Din; Misijonska hiša pri sv. Jožefu nad Celjem 100 Din. Po 60 Din: gosp. Franc Jenko, izdelovatelj orgel v Št. Vidu nad Ljubljano, g. Alfonz Breznik, trgovec glasbenih instrumentov v Ljubljani, g. Alojzij Stroj, stolni kanonik v Ljubljani; po 50 Din: g. Gabriel Bevk, trgovec in organist v Cerknem; po 35 Din: g. Anton Kosi, ravnatelj v Središču; po 30 Din: g. Emil Vidrih, Reka; po 20 Din: g. Franc Blažič, kaplan na Vrhnikih; po 15 Din: g. Jožef Kukačka, župnik v Grebinju; po 10 Din: g. Matej Vurnik, organist na Črnučah, g. P. Kosto Seljak, frančiškan v Kuni (Dalm.), g. Davorin Colnarič, organist v Št. Janžu na Dravskem polju, g. Anton Čadež, duh. svetnik in katehet v Ljubljani, stolni župni urad v Ljubljani, g. Fran Požun, organist v Žužemberku, g. Franc Vavpetič, kaplan v Šenčurju pri Kranju, g. Franc Plevelj, organist v Šmartnem pod Šmarno goro, g. Ivo Brglez, organist v Št. Vidu pri Ptujju. — Vsem p. n. darovalcem se najlepše zahvaljujemo. Bog jim obilno povrne in obudi še mnogo posnemalcev!

Naše priloge. Današnjemu listu je priložena glasbena priloga (4 strani) s sledečimi skladbami: Pri jaslicah, zl. Fr. Bricelj, Tebe molim Jezusa in Pridi molit, zl. Jos. Klemenčič. Posamezni izvodi po 1 Din 50 para.

Popravek. V Ivan Mercinovem članku »Še enkrat omejitev uglasbe v zvonilih« (»C. Gl.« 1928, str. 9—10) naj se na strani 146. v 9. vrsti od zgoraj bere »na mali zvon« namesto »na veliki zvon«. Na isti strani, vrsta 24., mora stati »v moji knjigi« namesto »v mali knjigi«.

Na znanje! Če bi si kdo želel nabaviti P. H. Sattnerjev oratorij »Vnebovzetje D. M.«, ga dobi lahko pri P. Kostu Seljaku, franč. organistu na Kuni v Dalmaciji.

Prošnja. Podpisani sem pred kakim letom nekemu posodil svoj rokopis »Nevesta z Libana«, zbirko pevskih vlog k enako se glaseči S. Sardenkovi igri. Ker dotičnih skladb nimam v nobenem drugem prepisu, prosim, da mi jih dotičnik čimprej in gotovo vrne. — **Stanko Premrl.**

V »NOVIH AKORDIH« OBJAVLJENE ORGELSKE SKLADBE.

Naše organiste opozarjamo na sledeče, v 1901—1914 izhajajočih »Novih Akordih« izišle orgelske skladbe:

V I. letniku (1901—02):

Danilo Fajgelj: Fuga,
Ignacij Hladnik, Fuga,
Emil Komel: Fugirana predigra,
Stanko Premrl: Slavnostna predigra.

dr. Gojmir Krek: Slavnostna predigra.

V IX. letniku (1910):

Fran Dugan: Communio.

V XI. letniku (1912):

Fran Dugan: Predigra in fuga.

V II. letniku (1902—03):

Hinko Druzovič: Fuga,
Emil Komel: Fugirana predigra,

V XII. letniku (1913):

Ignacij Hladnik: Meditacija.

OB KONCU LETA.

»Cerkveni Glasbenik« zaključuje 51. letnik. Budil je zanimanje za cerkveno glasbo, sprožil o nji in njenem razmerju do naše svetne glasbe še posebno anketo, ki jo bomo po potrebi nadaljevali tudi v prihodnjem letniku. Prinašal je življenjepise naših in tujih glasbenikov, posvetil precej prostora fiziologiji glasu in fonetiki, o čemer bo pisal tudi še. Razpravljal o cerkvenem ljudskem petju, ki ga istotako tudi v l. 1929. ne bo zanemarjal. Potem organistovske zadeve in potrebe, poročila o koncertih, skladbah, orglah, zvonovih. O vsem je skušal dajati točen pregled. Isto pot namerava hoditi tudi v bodoče. Hoče biti učitelj in voditelj našim cerkvenim glasbenikom, odločen delavec in bojevnik za prosep naše glasbe sploh. S skladbami bo zalagal naše kore kot doslej, s kar mogoče najboljšimi, hkrati praktičnimi. Vsem svojim sotrudnikom se zahvaljuje za podporo in pomoč ter se priporoča še za naprej. Naročnike pa prosi, da ga ne zapuste z naročnino. Zlasti vse tiste, ki so letos ostali še dolžni, nujno prosi, da na sedanji položnici gotovo poravnajo svoj dolg. Sicer bo ta številka zadnja, ki jo še dobe. V l. 1929. ostane naročnina enaka kot letos: 40 Din, za dijake 25 Din, za inozemstvo 50 Din.

Veseli božič in srečno novo leto!

Uredništvo in uprava »C. Gl.«

Izhaja kot mesečnik v dvojnih številkah. Cena listu z glasbeno prilogo vred 40 Din, za dijake 25 Din, za Italijo 50 Din, za Ameriko 1 dolar. Uredništvo in upravništvo: Pred Skofijo 12/I. Odgovorni urednik lista in glasbene priloge in izdajatelj **Stanko Premrl** v Ljubljani. — Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani **Karel Čeč.**